

2

పూకుళ గోతుక ప్రా॥ బుద్రా రాములు

మనిషి

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్
హిమాయట్నగర్, హైదరాబాద్

2012

హక్కుల గొంతుక ప్రా॥ బుర్రా రాములు

Hakkula Gonthuka Prof. Burra Ramulu

ప్రమచ కాలం : ఫిబ్రవరి, 2012

Edition : February, 2012

ప్రమచ కాలం : తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్, హైదరాబాద్

Published by : Telangana Resource Centre, Hyderabad.

ప్రమచ కాలం : ఎం. వేదకుమార్, ఛైన్స్, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

Publisher : M. Vedakumar, Chairman, Telangana Resource Centre

సంపాదకులు : బొనకుర్తి సోమేశ్వర్, కో-ఆర్డినేటర్, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

Editor : Bonakurthi Someshwar, Co-ordinator, Telangana Resource Centre

ప్రతులకు : **తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్**

“చంద్రం” 490, స్ట్రీట్ నెం. 11, హిమాయత్నగర్, హైదరాబాద్.

trchyd@gmail.com; Mobile : 9959922022

www.telanganaresourcecentre.org

దిశ పుస్తక కేంద్రం • సహచర బుక్మార్క్ • నవోదయ బుక్ హాస్

వెల : రూ. 12/-

Printed at :

DECCAN PRESS Azamabad, Hyderabad. Ph.+91-040-27678411
e-mail : deccan.press@yahoo.com

హక్కుల గోంతుక

ప్రో॥ బుట్రా రాములు

తెలంగాణ రిసోర్స్‌ సెంటర్
ఫీమాయిట్‌నగర్
హైదరాబాద్

విషయ సూచిక

ముందుమాట :

ఉద్యమ గొంతుక	తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్	3
హక్కులకు తోడు నీడ రాములు	హరగోపాల్	5
ఆరుదైన మనిషి	ఆంధ్రజ్యేష్ఠ ఎడిటోరియల్	8
హక్కుల యోధుడు బుద్రా రాములు	చుక్కా రామయ్య	11
మానవీయ లిలువల కోసం జీవించిన మానవుడు	గద్దర్	15
ప్రజా ఉద్యమాల హక్కుల చుక్కాని బుద్రా రాములు	శ్రీ॥ యం కోదండరాం	16
వరంగల్ హక్కుల పెద్ద దిక్కు	వరవరావు	19
అలుపెరుగిన హక్కుల యోధుడు!	దాశ్వర్ చెరుకు సుధాకర్	22
ప్రజా హక్కుల ఉద్యమ కెరటం బుద్రా రాములు	శ్రీ॥ కూరపాటి వెంకటనారాయణ	24
నిలిచి పోరాడిన సేనాని	బుద్ర రాములు మిత్రులు	27
అతని జీవితమే ఉద్యమం!	రెవ.చి.ఎ.ప్రభుకిరణ్	29
నిత్య నిర్వంధాలను ఎదిరించిన రాములు	అమర్	31
సృజనాత్మక ఉద్యమకారుడు	రామ చంద్రమాళి	33
దిగంతాలకేగిన హక్కుల పెద్ద దిక్కు	కె. కుమారస్వామి నాయా	36
‘బుద్ర రాములు హజిర్హాస్’	వంకాయల వీరభద్రయ్య	38
బుద్రా రాములు - హక్కుల ఉద్యమం	సి.పౌచ్.మధు	40
హక్కుల చైతన్యానికి చిరునామా	ఎన్. జీవన్ కుమార్	42
తెలంగాణ పాలపిట్ట రాములు	జూలూరి గౌరిశంకర్	50
హక్కుల నేత బుద్రా అస్తమయం	ఈనాడు	52
మానవ హక్కుల నేత		
బుద్ర రాములు ఇక లేరు	ఆంధ్రప్రభ	53
మూగబోయిన ‘ఉద్యమ’ గొంతుక		
ప్రాఫేసర్ బుద్రా రాములు మృతి	సాక్షి	54
నేడు, రేపు బుద్రా రాములు స్వారక చర్చావేదిక	నమస్తే తెలంగాణ	56

ముందు మాట

ఉద్యమ గొంతుక

ప్రశ్నించే స్వరం మూగబోయింది... అన్యాయాన్ని ఎదిరించే నాయకులు అందనంత దూరానికి వెళ్లిపోయారు. మానవ హక్కుల సంఘ నేత, రచయిత... ప్రాఫేసర్ - డాక్టర్ బుర్రా రాములు భౌతికంగా లేకపోవడం ఉద్యమానికి తీరని లోటు.

మానవహక్కుల రక్షణకోసం హిడిత ప్రజల పక్షున, అన్యాయానికి గురైనవారికి అందగ నిలిచే హక్కుల గొంతు మూగబోవడం - తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని, హౌరహక్కుల ఉద్యమాన్ని తెలంగాణ బాధిత, హిడిత సమాజాన్ని దిగ్రాంతికి గురిచేసే విషయం. గత 30 సంవత్సరాలుగా మానవ హక్కుల నేతగా కొనసాగిన బుర్రా రాములు అన్యాయాన్ని, రాజ్యహింసను వ్యతిరేకించడంలోను, ప్రజల హక్కుల, కార్బూకహక్కుల కొరకు నిరంతరం శ్రమించిన వ్యక్తి డా॥ బుర్రా రాములు.

విద్యార్థి దశలో హిడివెస్య విద్యార్థిగా ఉంటూ, హౌర హక్కుల కోసం నిరంతరంగా పోరాదే భాలగోపాల్తతో కలిసి ఎన్నో ఉద్యమాలను చేపట్టారు. రాజ్యహింసను వ్యతిరేకించడం, బూటకపు ఎన్కోంటర్లకు వ్యతిరేకంగా, గ్రామాలలో దొరల పెత్తానికి వ్యతిరేకంగా అనేక ఉద్యమాలు చేశారు. ఆ క్రమంలో ఎన్నోసార్లు (గ్రీన్ ట్రైగర్) పేరుతో చంపేస్తామని బెదిరింపు లేఖలు వచ్చినా - అదరక, బెదరక తన రాజీలేని పోరాటాన్ని ప్రజలకోసం చివరి వరకూ కొనసాగించారు.

విశాలాంధ్రలో తెలంగాణ ప్రజలు హక్కులను, ఉద్యోగాలను కోల్పేతున్నారని ఆవేదన వ్యక్తంచేసేవారు. ప్రత్యేక “తెలంగాణ రాష్ట్రం” ద్వారానే తెలంగాణ ప్రజలు హక్కులను అనుభవిస్తారని ఆయన అనేకసార్లు చెప్పేవారు. తెలంగాణ ఉద్యమం పట్ల విద్యార్థులను, ఉద్యోగస్తులను, ప్రజలను చైతన్యపరచడానికి ఎంతగానో కృషి చేసిన వ్యక్తి - డాక్టర్ బుర్రా రాములు.

అట్టడుగు రాతి పొరలను తొలుచుకు వచ్చిన స్వేచ్ఛ భావప్రపంచం మట్టిపరిమళాల నుంచి ఉచికి వచ్చిన తిరుగుబాటు ఆయన. నిరాదంబరంగా సాదాసీదా పైజామా, చేతికి సంచి, ఆప్యాయంగా అక్కున చేర్చుకునే మనస్సు, ... ఆయనను ఎప్పుడు తలచుకున్నా కనిపించే గుర్తులు. మృదు దరహోసం, మొక్కపోని గాంభీర్యం, సూటిగా మాట్లాడేగుణం, సృజనశీల ధృక్పథం, తనదైన వ్యక్తిత్వం ఇవన్నీ ఆయనకే సాంతం.

ఒక మామూలు మనిషి ఎలా మానవీయ విలువలను ఉన్నతీకరిస్తా, బలహీనుల బడుగుజీవుల గొంతుగా జీవించి ఒక మార్గదర్శకం చేసిన ఆయన గురించి తెలుసుకోవడమంటే - నడుస్తున్న చరిత్రను స్వరించుకోవడం, హారహక్కులను గుర్తుచేసుకోవడమే, విష్ణువోద్యమాలను గూర్చి తెలుసుకోవడమే, విద్యార్థులను చైతన్యవంతం చేసే ఒక శక్తి గూర్చి చెప్పుకోవడమే. ఎంతటి నిర్వంధంలోనేనా నిర్వయంగా పలికిన గొంతు గురించి మాట్లాడుకోవడమే. ఇలాంటి మనుషులు కొందరే ఉంటారు. ఆశయ సాధనకోసం 'ప్రశ్న' ఉనికిని కాపాడుతూ ప్రశ్నకు ప్రాణం పోస్తా ప్రశ్నను భుజానమోసుకు తిరిగే.... అలాంటివారు ఒక్కరోక్కరుగా దూరమవుతుంటే....విలువలకు ప్రతినిధులుగా వారి వారసత్వాన్ని స్వీకరించాం. వారి ఆశయసాధనలో మనం కూడా నడుండ్దాం.

- తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రచురిస్తున్న మనిషి, నెగడులో అచ్చవుతున్న రచనలలో వ్యక్తమైన అభిప్రాయాలన్నిటితో తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండనవసరం లేదు. తెలంగాణ ఉద్యమానికి ఊతం ఇచ్చేటటువంటి అభిప్రాయాలను, వ్యాసాలను ప్రజల ముందుకు తీసుకువెళ్ళడం మాత్రమే తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ తన బాధ్యతగా తీసుకుంది.

హక్కులకు తోడు నీడ రాములు

బుర్రా రాములుతో నాకుండే పరిచయం కాకటీయ విశ్వవిద్యాలయం (కెయుసి) తోనే పరిచయం. నేను కెయుసిలో పనిచేస్తున్నప్పుడు విద్యార్థి సంఘం సలహాదారుడుగా ఉన్నాను. అప్పుడుకెయుసిలో పిడిఎస్సెయు నాయకుడు బుర్రా రాములు. విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థి సంఘం అధ్యక్షుడుగా బుర్రా రాములు, సెక్రటరీగా ప్రతి అంజయ్ ఎన్నికయ్యారు. వీళ్ళిద్దరూ రెండు రాదికల్ గ్రూపులకు చెందిన వారు. వీళ్ళిద్దరూ వరంగల్లో రాజకీయ ఔత్సవానికి, విష్ణవోద్యమానికి దోహదపడ్డవారు. వాళ్ళ సమయంలో వరంగల్లోని సికెఎం కళాశాల, ఆర్జసి, మెడికల్ కాలేజి, ఇతర అనేక డిగ్రీ జూనియర్ కాలేజీలలో ఎక్కడ చూసినా అన్ని చోట్ల పిడిఎస్సెయు, ఆర్ఎస్సెయు విద్యార్థులే గలిచేవారు. కాకటీయ విశ్వవిద్యాలయం ఔత్సవానికి కేంద్రంగా ఉండేది. వరంగల్ పోరాట ఔత్సవం రాజ రాజకీయాల్లోనే గాకుండా, దేశ రాజకీయాల్లోనే కీలకపొత్రగా నిలిచింది. యిప్పుడున్న మావోయిస్టు పార్టీ, జనశక్తి పార్టీలకు చెందిన కేంద్రసాయకులు కెయుసి నుంచి వచ్చినవాళ్ళే ఉన్నారు.

సమాజం హోలికంగా మారాలని, దోషిడి, రాపిడి లేని సమాజం కావాలని ఆకాంక్షించే జనరేపజ్ నుంచి వచ్చినవాడు బుర్రా రాములు. బుర్రా రాములు వెనుకబడిన తరగతుల నుంచి వచ్చినవాడు. మట్టి వాసనలు తెలిసినవాడు. బితుకు పోరాటం అనుభవించినవాడు. వ్యక్తిగత నిజాయితీ, సమస్యలపట్ల సృందన, సంయువనం బుర్రా రాములులో ఉంది. ఆ రోజుల్లో ఆర్ఎస్సెయు, పిడిఎస్సెయులను సమస్వయం చేసేటప్పుడు బుర్రా రాములు మాకెంటో సహకరించారు. విష్ణవోద్యమంలోనే కాదు విద్యులో కూడా గట్టివాడే. విద్యా రంగంలో అధ్యాపక వృత్తి కొనసాగిస్తూ పోర హక్కుల సంఘంలో ఆయన పనిచేశారు. బాలగోపాల్, కన్నాభిరాన్, కంచె ఐలయ్ మాతో కలిసి పోరహక్కుల ఉద్యమంలో పనిచేశారు.

చిన్నపిల్లల డాక్టరు రామనాథం మరణం తర్వాత వరంగల్లో భయానక పరిస్థితులు నెలకొన్నాయి. ఆ సమయంలో సాహసంగా పోరహక్కుల ఉద్యమంలోకి దూసుకొచ్చినవాడు అడ్వైట్ ప్రభాకర్ రెడ్డి. ఆయనను కూడా చంపేశారు. చివరకు బాలగోపాల్,

వరవరరావులు వరంగల్ వదలి పోవలసి వచ్చింది. ఇక వరంగల్లో పొర హక్కుల ఉద్యమం ఉంటుండా అన్న తరుణంలో బుర్రా రాములు ఈ ఉద్యమంలోకి వచ్చి నాయకత్వ బాధ్యతను తీసుకున్నాడు. పొరహక్కుల ఉద్యమం ప్రైవేటు హింసను ఖండించాలంటూ బాలగోపాల్తో పాటు వాదన చేసి నిలబడ్డ చర్చలో బుర్రా రాములుది అత్యంత కీలకపాత్ర. ఆ తర్వాత ఏర్పడ్డ మానవ హక్కుల వేదిక రాష్ట్ర అధ్యక్షుడిగా బుర్రా రాములు నిలబడ్డాడు. అది ఆయనలో పరిణితి, పరిణామంగా చూడవచ్చు.

బుర్రా రాములు కెయుసి ఎకనామిక్స్ డిపార్ట్మెంటుకు పోడ్గిగా పనిచేశాడు. ఆయన నాతో అనేకసార్లు బోధన గురించి చర్చించాడు. కెయుసిలో విద్యాబోధన సరిగా లేదని చెప్పాడు. మీరున్నప్పుడు వున్నట్లుగా ఇప్పుడు బోధన కొనసాగటం లేదని నాతో అనేవాడు. బోధనలో క్వాలిటీ దెబ్బతిస్తున్నదని అనేకసార్లు చెప్పాడు. కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయాన్ని దక్కించి భారత జెపన్యు అనేవారు. అంత ప్రతిష్ట ఆ విశ్వవిద్యాలయానికి ఉంది. విద్యా బోధన సీరియస్‌గా జరిగేది. అలాంటి ప్రదేశంలో బోధన ఎక్కుడో దెబ్బతిస్తున్నదని బుర్రా రాములు బాధపడేవారు.

విశ్వవిద్యాలయంలో పాలనాపరమైన స్థానాల కోసం ఎక్కడచూసినా పోట్లాట ఉండేది. ఆయన ఆ పొజిషన్స్‌కోసం ఏనాడూ పాకులాడలేదు. అధ్యాపకుడుగానే ఆయన కొనసాగాడు. ఆయన తలచుకుంటే పాలనాపరమైన ఏ పదవైన ఆయనకు దక్కుతుంది. విశ్వవిద్యాలయాల పాలనా వ్యవస్థలో భాగం కాకుండా విద్యా ప్రాంగణాలలో విలువల కోసం తపించాడు. పొర హక్కుల ఉద్యమంలో, మానవ హక్కుల ఉద్యమంలో ఆయనది కీలకపాత్ర. పోలీసు యంత్రాంగమంటే జిల్లా అంతా భయపడుతున్న సందర్భంలో ఆయన జిల్లా పోలీసు అధికారితో సాహసంతో మాట్లాడారు. బుర్రా రాములు అలా ఒక ఎన్సపితో దైర్యంగా మాట్లాడి వరంగల్ ప్రజలకు ఆత్మవిశ్వాసాన్ని కల్పించాడు. వరంగల్లో ప్రజాస్వామ్య విలువల్ని కాపాడటంలో ఆయనది కీలకపాత్ర. ఆయనకు సాహిత్యంలోకూడ ప్రవేశమంది. ఏడోసారా కథను ఆయన రాశాడు. ఇందులో సైట్రోర్ ఉంది. మనుషులమీద, విలువల మీద ఈ పుస్తకంలో ఆయన రాశాడు. అదొక గౌప్య సాహిత్య ప్రయోగమని అందరం అన్నాదించాం. బుర్రా రాములు నిజాయాతీ గల వ్యక్తి, ప్రతిభ గల ఉపాధ్యాయుడు. ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకు దోహదం చేసిన వ్యక్తి. ఇలా అర్థాంతరంగా చనిపోవటం చాలా బాధ కలిగిస్తుంది. బాలగోపాల్ మరణం ఎలా దిగ్రాంతిని కలిగించిందో బుర్రా రాములు మరణం కూడా అలాగే అందరిని విపోదంలో ముంచింది. మాలాంటి వాళ్ళకు ఎంతో బాధను కలిగించింది.

ఆర్థిక వనరులలగే నైతిక వనరులు కూడా ఉంటాయి. నైతిక విలువలను

సృష్టించటం చాలా కష్టమైంది. నైతిక విలువలను ప్రతిష్ఠించే ఒక వ్యక్తి చనిపోతే తిరిగి అలాంటి వ్యక్తి తయారు కావడం చాలా కష్టమైన పని. కట్టలు తెంచుకుని సాగుతున్న ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమానికి కూడా అయిన మరణం తీరని లోటు. ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకు కుడా ఎంతో లోటు. రాములు చనిపోవటం అంటే ఒక ఒక ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ ప్రంభం కూలిపోవటమే. బార్గోపాల్, నరేంద్రనాథ్, కన్నాభిరామ్, బుట్రా రాములు అందరూ ఒక సంవత్సర కాలంలోనే కన్నుమూళారు. ఈ లోటును సమాజం ఎలా హుడ్చుకుంటుందో ఎదురు చూడాల్సిందే. కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో తెలంగాణ జాయింట్ యాక్షన్ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో జరిగిన బహిరంగ సభకు లక్షల సంఖ్యలో విద్యార్థులు కదలిపచ్చారు. అదే సభలో దేశపతి శ్రీనివాస్సపై దాడి జరిగింది. వెంటనే జరిగిన దాడిపై బుట్రా రాములును అడిగాను. నేనుకూడా ఈ వేదికపైనే వున్నాను. అనుకోకుండా ఈ సంఘటన జరిగిందని రాములు చెప్పాడు.

వరంగల్లో ఏదైనా సంఘటన జరిగితే అందుకు సంబంధించి మేము రాములునే అడిగేవాళ్ళం.

ఇప్పుడు వరంగల్లో ఏదైనా జరిగితే ఎవరినడగాలి?

- హరగోపాల్

హక్కుల పత్రం

హక్కుల గొంతుక
ప్రొ॥ బుట్రా రాములు
పుస్తకానికి వ్యాసాలు అందించిన
వ్యాసకర్తలకు
కృతజ్ఞతలు

- సంపాదకవర్గం

అరుదైన మనిషి

పొర సమాజంలో క్రియాశీల భాగస్వామ్యం తీసుకోవాలన్న స్పృహ, సంకల్పం లేని విద్యావంతులు పెరుగుతున్న రోజుల్లో, అతి కొద్దిమంది మాత్రమే సామాజిక ఉద్యమాల్లో పనిచేయడానికి కొత్తగా ముందుకు వస్తున్నారు. మరోవైపు అనేక కష్టప్రాణికు ఓర్ధ్వానికి విప్రాణికు నీర్మాణంగా ప్రజారంగంలో దీర్ఘకాలం పనిచేసిన వ్యక్తులు ఒకొక్కరుగా లోకం నుంచి నిప్రమిస్తున్నారు. మేధావి కావడంతోపాటు, హక్కుల ఉద్యమం ప్రతిష్ఠను పెంచి నైతికతా ప్రతీకగా నిలిచిన డాక్టర్ బాలగోపాల్ అకాల మరణం చెందిన కొద్ది రోజులకే, రాష్ట్రంలో పొరహక్కుల ఉద్యమానికి న్యాయస్థానాల్లోనూ బయటా పెద్దదిక్కుగా పనిచేసిన కెజి కన్స్టిట్యూట్ కన్స్మమూశారు. వరంగల్ కేంద్రంగా పనిచేస్తూ, రాష్ట్రస్థాయి నాయకుడిగా ఎదిగిన హక్కుల నేత ప్రిఫెసర్ బుర్ర రాములు ఈ శనివారం నాడు కేస్వర్ వ్యాధితో మరణించారు. వెనుకబడిన కులం నుంచి వచ్చిన రాములు, ప్రగతిశీల విద్యార్థి ఉద్యమాల నుంచి హక్కుల కార్యకర్తగా పరిణమించారు. ఆర్థికశాస్త్ర అధ్యాపకుడిగా కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో విద్యార్థులతోను, ప్రజాస్వామికవాదిగా వివిధ వర్గాల ప్రజలతోను సజీవమైన సంబంధంలో ఉన్నారు. బాలగోపాల్, కాళోజీల్లోని నిరాడంబరత్వం, నిరభయత్వం ఆయనలో ప్రస్తుతంగా కనిపించే గుణాలు. వరంగల్ పట్టణంలో పోలీసు అణచివేత పొర సమాజాన్ని, నోరున్న ప్రతి వ్యక్తినీ నిపేధించిన సమయంలో - తానాక్కడే అన్నీ అయి నిలిచినవాడు.

రాజ్యాంగబద్ధంగా సంక్రమించిన హక్కుల పరిరక్షణకు ప్రజా సంఘాలు పనిచేయడం ఈనాటిది కాదు. బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా జాతీయోద్యమం ప్రారంభమైన తొలిరోజుల నుంచి హక్కుల ఉద్యమం ఉండింది. సుప్రసిద్ధమైన జలియన్ వార్ల్బాగ్ మారణకాండ జరిగింది అమానువమైన 'రౌలట్ చట్టాని'కి వ్యతిరేకంగా సమీకృతులైన జనంమీదే. స్వాతంత్యానికి ముందూ తరువాత కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులు తమ ఉద్యమాలకు రక్షణగా పొరహక్కుల ఉద్యమాన్ని నిర్వహించారు, ప్రోత్సహించారు. దేశ రాజకీయాల్లో ప్రధాన స్వపంతిలోకి హక్కుల ఉద్యమం ప్రవేశించింది ఎమర్జెన్సీ తరువాత. లోక్నాయక్ జయప్రకాశ్ నారాయణ్ 1976లో స్థాపించిన పి యు సి ఎల్ డి ఆర్ లో సోషలిస్టులు,

జనసంఖ్య మార్గియులు, పాతతరం కాంగ్రెస్ వాదులు, తీవ్ర వామపక్ష భావాలున్నవారు స్థాపక సబ్యులుగా ఉన్నారు. ఎమరైనీ అనంతరం ప్రభుత్వాలు పంథా మార్గి, ఎంపిక చేసిన ప్రత్యర్థుల మీద మాత్రమే అణచివేతలపై క్రియాశీలకంగా పనిచేశాయి. నక్సలైట్ ఉద్యమం పేరుతో జరుగుతంన్న అణచివేతను ప్రశ్నిస్తున్నవారిని నక్సల్ సానుభూతిపరులుగా, ధీలీ కేంద్రంగా పనిచేస్తూ పంజాబ్‌లో సాగుతున్న అణచివేతను ప్రశ్నించిన వారిని ఉగ్రవాద సానుభూతిపరులుగా ప్రభుత్వాలు చిత్రించనారంభించాయి. ఎందరో హౌరహక్కుల ఉద్యమకారులను గుర్తు తెలియని వ్యక్తులు హత్యచేశారు. మన రాష్ట్రంలో అయితే పిల్లల డాక్టర్ రామనాథం, జాపా లక్ష్మారెడ్డి, నిర్మా ప్రభాకరరెడ్డి హక్కుల ఉద్యమంలో హత్యలకు గురి అయినవారు.

రాజ్యహింసను ప్రశ్నించడం దగ్గర నుంచి హక్కుల ఉద్యమం చాలా దూరం ప్రయాణించింది. శాంతిభద్రతల నిర్వహణ పేరుతో జరిగే చర్యలలోనే కాదు, వివిధ రంగాలలో ప్రభుత్వం అనుసరిస్తూ వస్తున్న విధానాల ద్వారా, కొత్తగా ప్రవేశ పెడుతున్న విధానాల ద్వారా, వ్యవస్థలోని అనుమతితలను కాపాడడం ద్వారా జరిగే హక్కుల హననమంతగా హక్కుల ఉద్యమం పరిధిలోకి వస్తుందన్న అవగాహన, ఉద్యమాల పేరుతో సాయంత్రిక రాజీయ శక్తులు చేసే అప్రజాస్వామిక చర్యలను కూడా ఉద్యమం ఖండించాలన్న గుర్తింపు పెరిగింది. ఉన్న హక్కులను కాపాడుకుంటూ, కొత్త హక్కుల సాధనకు సానుకూల వాతావరణాన్ని కల్పించుకొవాలని, హక్కుల ఉద్యమం మరేదో లక్ష్మీల సాధనకు అనుబంధంగా ఉండనక్కరలేదని, తనంతట తాను స్వతంత్రంగా పనిచేయాలని, హక్కులను విలువలుగా స్థిరపరిస్తే అవి ప్రజాస్వామ్యాన్ని బలపరుస్తాయిని వాదిస్తూ, కె. బాలగోపాల్ మానవ హక్కుల వేదికను స్థాపించారు. హౌరహక్కుల ఉద్యమంలో ఆయన సహచరుడిగా ఉన్న బుర్ర రాములు వేదికకు మొదటి అధ్యక్షులు. స్వతంత్ర మానవహక్కుల ఉద్యమం సాధ్యమా అని కలిగిన తొలినాటి సందేహాలను దూరం చేస్తూ ఆ వేదిక పదేళ్ళగా ప్రశంసార్థమైన ఆచరణను ప్రదర్శించింది. నూతన అభివృద్ధి విధానాలలో దాగిన విధ్వంసాన్ని వేదిక ఆవిష్కరించిన తీరు సోంపేట జన చైతన్యంలో స్పష్టంగా ప్రతిఫలించింది. ఆర్థిక సంస్కరణలు రెండు దశాబ్దాలు పూర్తి చేసుకుని మరింత నిర్వచక్షణగా, క్రూరంగా దూసుకుపెడుతున్నప్పుడు ఎటువంటి ప్రజాచైతన్యం అవసరమో హక్కుల ఉద్యమం గుర్తించి, ఆచరణలో పెట్టింది. అలాగని, రాజ్యహింసను ప్రతిఫుటించే కార్యక్రమం నుంచి వారు నిప్పుమించలేదు. కాళ్ళీర్లో భారత భద్రతాదళాలు చేసే హింస కావచ్చు. ఆపరేషన్ గ్రీన్హంట్ పేరుతో పోలీసు బలగాలు చేస్తున్న అణచివేత కావచ్చు. హక్కుల ఉద్యమం అంతే తీవ్రతతో ఎదిరిస్తూనే ఉంది. దశాబ్దాలుగా పనిచేస్తున్న హక్కుల సంఘాలు

కూడా తమ తమ విధానాల మేరకు హక్కుల రక్షణకు కృషిచేస్తానే వున్నాయి.

అన్ని రకాల అప్రజాస్వామికత మీద పోరాదాలనే ఆశయమే, బుల్రా రాములను వరంగల్ వంటిచోట అన్ని ఉద్యమాలకు మిత్రుడిని చేసింది. మానవ హక్కుల కోసం పోరాదే క్రమంలోనే ఆయన తెలంగాణ ఉద్యమం కోసం కూడా పనిచేశారు. సమాజం మీద ఆయనకున్న పట్టింపే సాహిత్యం మీద అభిరుచిగా కుడా మారింది. పదిహేనేళ్ళ క్రిందట రాములు రాసిన ‘ఏడో సారా కథ’ – రావిశాట్లి పాత్రాలు, లోకం విడిచి వెళ్లిన సాహిత్య, రాజకీయ, అధికారిక ప్రముఖుల సంభాషణతో సాగుతుంది. ‘మరణానంతర ఊహ’ పేరుతో బాలగోపాల్ ఆ కథా పుస్తకానికి ముందుమాట రాశారు. సృజనాత్మక సాహిత్య రంగంలో స్థిరపడిన అనేక అభిప్రాయాలను పూర్వపక్షం చేస్తా రాసిన ఆ పీరిక అనేక కొత్త ఆలోచనలను ప్రతిపాదించింది.

బుల్రా రాములు వంటివారు మరణించినప్పుడు సమాజానికి జరిగిన నష్టం సాధారణమైనది కాదు. డబ్బుల్లో, పదవుల్లో, కీర్తిల్లో, అధికారంలో పైపైకి ఎదిగే ఆరోహణ వాదమే సర్వత్రా వ్యాపించినప్పుడు, మేధావులు మానాన్ని మాతృభాషగా స్వీకరించడం పెరిగిపోయినప్పుడు, అభాగ్యుల ఆక్రందన అరణ్య రోదన కాదని పూచీపడే ధీరోదాత్ములు తగ్గపోయినప్పుడు బుర్ర రాములు వంటివారు ఉలిపి కట్టలే కావచ్చు. జీవితాన్ని, ఆరోగ్యాన్ని పణంగా పెట్టి పరిషస ప్రాయమైపోయిన ప్రజాస్వామ్య విలువలను రక్షిస్తా వచ్చింది అటువంటివారే.

- ఆంధ్రజ్యోతి ఎడిటోరియల్

17.05.2011

ఆంధ్రజ్యోతి

హక్కుల యోధుడు బుర్రా రాములు

ఈనెల (14.05.2011)న శనివారం రోజున ఉదయం పైదరాబాదులో జరిగిన ఒక సదస్యులో పాల్గొని ఇంటికి వస్తుండగా మార్గమధ్యంలో వరంగల్ నుంచి మా మిత్రుడొకరు ఫోను చేసి మానవ హక్కుల ఉద్యమ నాయకుడు బుర్రా రాములు చనిపోయాడని చెప్పాడు. నేరుగా వరంగల్కు బయలుదేరాను. నా ప్రక్కనే ఉన్న మిత్రుడొకరు మీరు రాములుతో కలిసి మీరు పనిచేశారా? ఇంతకు ముసుపే అయిన పరిచయమా? మంచి స్నేహితుడా? అని అడిగారు. అంతకంటే ఎక్కువ అన్నాను. అదెందుకో ఇంత తొందరగా నాకంట వయోరీత్యా ముప్పుయ్యేళ్ళు చిన్నవాడైన బుర్రా రాములు చనిపోయినందుకు విచారిస్తున్నాను.

నా వాయసు ఎంబై ఆరు సంవత్సరాలు. ఉద్యమ మిత్రులు రాములు వయస్సు యాభై ఏడు సంవత్సరాలు. అంటే ఇంచుమించు మా ఇద్దరి వయసు మధ్య సుమారు ముపై సంవత్సరాల తేడా ఉంది.అంటే అతను పుట్టేనాటికే నేను జైలు జీవితం - చదువు - పూర్తి చేసుకొని ఉద్యోగ జీవితంలో ప్రవేశించాను. కాబట్టి వ్యక్తిగతంగా నేను అతను కలిసి ఒకే పారశాలలో చదివింది కాని, ఒక చోట పనిచేసినది కానీ లెదు. సుమారు మా ఇద్దరి మధ్య ఒక తరం అంతరం. మౌలికంగా మా ఇద్దరికి ప్రజారంగమే కీతం. మార్గాలు, గమ్యాలు వేరయినా బుర్రా రాములు నాకు ఆదరణీయుడు. అతని ఉద్యమ జీవితమే నాకొక పారం.

రాములు నేను ఒకే ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన వాళ్ళం. స్వాతంత్రోదయానికి ముందే పుట్టిన వాళ్ళి నేనయితే స్వాతంత్రోదయానికి తర్వాత పుట్టినవాడు రాములు. అరవై ఏకళ్ళ దాటిన భారత స్వాతంత్ర్యాన్ని తెలంగాణ రైతాంగ సాయుధ పోరాట నేపథ్యాన్ని ఆనాటి ప్రజా జీవితాలను, పోరాటాలను, ఆశయాలను, లక్ష్మీలను తలచుకున్నప్పుడు - సమీక్షించుకుంటున్నప్పుడు రాములు కొనసాగించిన పోరాట ఉద్యమం ఆ రోజుల్లో మా పోరాట ఉద్యమం కన్నా గొప్పదనిపించింది. అందుకే నాకతను హూజనీయుడు, ఆదరణీయుడు అన్నాను.

నైజాంకు వ్యతిరేకంగా మేం పోరాటం చేసినప్పుడు భూమి, భూక్తి, విముక్తి లక్ష్మీలు

అనుకున్నాం. ఇటు తెలంగాణలో నిజాం నిరంకుశ పాలన, అటు దేశంలో క్రిటిష్ పరిపాలన అంతమైతే స్వపరిపాలన, సుపరిపాలన వస్తుందని, దున్నేహానికే భూమి, మొదలైన కనీసావసరాలు తీరతాయని, వాక్ స్వాతంత్ర్యం, ఓటు హక్కు సగటు హారుని జీవితానికి భద్రత, ఆహారభద్రత వంటివి సమకూరుతాయని ప్రజలే ప్రభువులవుతారని, ప్రజాస్వామ్యంతో ప్రజా జీవితం పచ్చగా కళకళలాడుతుందని సంతోషపడ్డాం.

ఇవాళ రాములు మరణంతో మళ్ళీ ఒకసారి మా జీవితాలను, పోరాటాలను బేరీఱు వేసుకుంటున్నప్పుడు ప్రాథమికంగా, సమస్యల్ని అంచనా వేయడంలోగాని, పోరాట స్వభావాన్ని, స్వరూపాల్ని మార్చుకోవడంలోగాని లక్ష్మీల్ని నిర్దేశించుకోవడంలోగాని రాములు మాకంటే ముందుచూపు ఉన్నవాడని చెప్పడానికి గర్వపడుతున్నాను.

ఆనాడు ఔలు జీవితం నుంచి బయటకు రాగానే అరచేతిలో వైకుంరం చూపినట్లు అందమైన రాజ్యంగాన్ని మా చేతిలో పెట్టారు. మా లక్ష్మీలన్ని ఆశయాలన్ని అందులో పొందుపరచినట్లు చూపించారు. పేదరికం పోతుందని చెప్పారు. ప్రజలే పాలకులన్నారు. లారీలు, లూరీలు, దోషింటు ఉండవన్నారు. రాజ్యంగ మాలిక సూత్రాలతో ప్రజా జీవితం మరో ప్రపంచం వైపు రాకెట్లా దూసుకెళ్తుందని చెప్పారు. నమ్మాం. ఆయతే వాళ్ళు నటించంలో జీవిస్తారనుకున్నాం కని జీవితంలో నటిస్తారని అనుకోలేదు. అది ఆనాడు మేము గుర్తించలేదు. ఇవాళ రాములు లాంటి మేధావులు దానిని గుర్తించారు. ఉదాహరణకు ఇవాళ రాజ్యం దున్నేహానికి భూమి అంటూనే ‘సెబ్జెల పేరుతో దాన్ని లాక్కుంటుంది. కోణి ఉద్యోగాలు కల్పిస్తామని చెబుతూనే ప్రభుత్వరంగ సంస్థల్ని మూసివేసింది. అణబాంబులు వద్దంటూనే అణ ఒప్పండాల్ని చేసుకుంది. ఆకలి చావులొద్దని చెబుతూనే ధాన్యాన్ని మురగబెడుతోంది.

విద్యాహక్కు చట్టం అంటూనే ఉన్న స్వాళ్ళను మూసివేస్తున్నది. అందరికి ఆరోగ్యం అంటూనే ఆసుపత్రులలో మందులు లేకుండా చేస్తున్నది. వాక్ స్వాతంత్ర్యం అంటూనే నోళ్ళు కుట్టేసుకున్నది. స్వేచ్ఛ అంటూనే శాంతి లేకుండా చేస్తున్నది. జీవించే హక్కు అంటూనే ఎన్కొంటర్లను సృష్టిస్తున్నది. ప్రకృతి సంపద అంటూనే గనుల్ని తవేస్తున్నది. నీళ్ళను, తరలిస్తున్నది. గ్యాసును అమ్మేస్తున్నది. ప్రజలు రక్షణ అంటూనే ప్రజలపైకి యుద్ధ ట్యాంకులు మోహరిస్తున్నది.

ఈ నేపథ్యంలోనే మాకు, రాములకు పోరాట పంథాలో ఉన్న మాలిక తేడా స్వప్తంగా కనిపిస్తున్నది. రాజ్యం ఒక వైపు ప్రాథమికంగా హక్కుల్ని కల్పించి మరోవైపు ఆ హక్కును కాలరాచే ధోరణిని కుడా అమలుపరచడమే కాదు దానికి చట్టబద్ధత కల్పించే వైకరిని తీసుకున్నదని రాములు, రాములులాంటి ఉద్యమ నాయకులు గుర్తించారు.

మేం గుర్తించలేకపోయాం. అందుకే రాములిది దూరదృష్టి, దీర్ఘ లక్ష్యం. అంతేకాదు ప్రభుత్వం చట్టబడ్చం చేసిన ఆ ప్రత్యామ్నాయ, ప్రగతినిరోదక రహస్య అజెండాను అమలు కాకుండ అడ్డుకునే యోధుడుగా మన ఎదుట నిలబడినందుకే ఆయనంటే నాకు మిక్కిలి గౌరవం.

మానవ హక్కుల నిరంతర పోరాటాన్ని బుట్రా రాములు భుజాలపైకి ఎత్తుకున్నాడు. ప్రపంచికరణ ముసుగులో మానవ హక్కులు, హోరజీవితం అనేది రాజ్యం వల్ల ప్రశ్నార్థకంగా మారుతున్న సమయంలో వాటి పరిరక్షణకై అవిక్రాంతంగా కడవరకు చిత్తపుద్దితో పోరాడి నిలబడిన సమరయోధుడు బుట్రా రాములు. రాములు ఏ లక్ష్మీలైతే మన ముందుంచాడో భవిష్యత్తులో వాటి అవసరమే మనకెక్కువ అని గుర్తిస్తూ ఆ మార్గంలో మార్గదర్శిగా నిలిచిన రాములుకు నా నివాళి.

స్వాతంత్ర్య సమరంలో తెలంగాణ సాయిధ పోరులోనైనా అతివాదులు, మితవాదులు, ఆనాటి ప్రభుత్వం ముద్రవేసిన తెర్రరిస్టులు, జస్టిస్ పార్టీవారు కార్బూకులు, కూలీలు ఎంతోమంది స్వాతంత్ర్య సమరంలో పాల్గొన్నారు. ప్రతివారు తమ లక్ష్మీలను గెలుచుకునేందుకే వచ్చారు. కొందరు తమ లక్ష్మీలకోసమై పోరాటాలు చేసినపుటికినీ స్వాతంత్ర్య లక్ష్మీపే పరాయిపాలన పారద్రోలటం, స్వేచ్ఛా వాతావరణానే కలిగించటమే ప్రధానాంశం. మన భవిష్యత్తును మనమే రాసుకునే అధికారాన్ని సంపాదించుకోవటమే ప్రధాన లక్ష్మై పోయింది. స్వాతంత్ర్యం రాగానే బ్రిటిష్ వారు ఎవరికి అధికారం ఇప్పుడుచుకున్నారో వారికి కట్టబెట్టిందుకు ప్రయత్నించారు. పీరం మీద ఎవరు కూర్చున్నా కానీ తమ ఆశయాలు నెరవేరుతాయిన్న తెల్ల ప్రభుత్వం సంబరపడిపోయింది. అంబేద్కర్ గొప్ప మేధావి. అందరి అభిప్రాయాలను సమస్యయపరిచి దేశానికి కొత్త విజన్ ఇచ్చాడు. ప్రపంచమంతా ప్రశంసించింది. ప్రజలు శాసనాల కన్నా నాయకుల మాటకే ఎక్కువ గౌరవాన్ని ఇచ్చారు. నాయకులు కూడా ప్రజల ఆకాంక్షలకు అనుగుణంగా తమ వ్యక్తిగత జీవితాన్ని తమ రాజకీయ లక్ష్మీలను ప్రజాభిప్రాయానికి అనుగుణంగానే మరల్చుకున్నారు. కానీ కాలం మారుతున్నా కొడ్డ ప్రజల హక్కులు హరించటానికి కూడా స్వార్థపర వర్గాలు అదును కోసం ఎదురుచూయి. అసమానతల సమాజం కాబట్టి రాజకీయ సమత్వాన్ని మింగేనే వ్యక్తులకు కూడా అవకాశాలుంటాయి. హక్కులను అమలుపరచకుండా వాటికి అడ్డుపడే నిర్మాణాలు కూడా చేసుకోగలిగారు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిందని ఒకరు కలలు కంటుంటే మరికొందరు ప్రజా హక్కులకు తూట్లు పొడవటానికై ఆయుధాలను కూడా పదునుపెట్టుకుంటున్నారు. ఆర్థిక అసమానతలు వారికి పాలనా పీరంపైకి ఎక్కేటట్లు చేశాయి. రాజ్యంగ వేత్తల రాతలకు ప్రస్తుత పాలకుల చేతలకు ఆగాధం ఏర్పడింది.

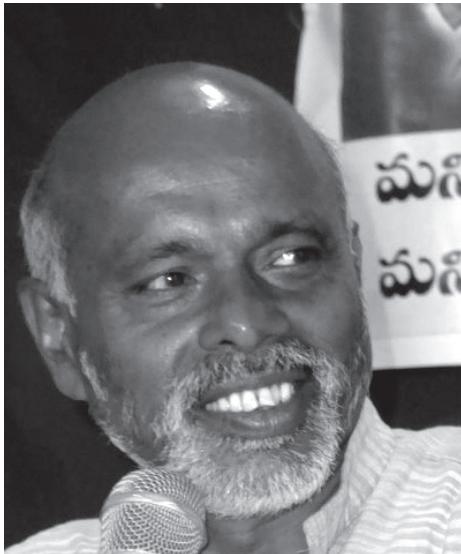
1960 నుంచి 1970 వరకు భూమిపై హక్కు వచ్చిందని గొంతులు వేస్తూ ఎగురుతుంటే మరికొందరు బతికుండే హక్కును కూడా తమ నిర్మాణాలతో హరించివేశారు. ప్రజల హక్కులను హరించే శక్తులను ఎదురోషటమే ప్రజలకు సవాలుగా నిలబడింది. అందులోంచే పుట్టుకొచ్చిన వాడు బుర్రా రాములు. వరాంయ ప్రభువును ఎదిరించిందానికన్నా దేశంలో ఉండే స్వీర్థపర వర్దాలను ఎదిరించడం మామూలు పనికాదు.

ఈనాడు బురరా రాములు చూపిన దారిలో మానవహక్కుల ఉద్యమాలు ముమ్మరంగా జరగాలి. బాలగోపాల్, కన్నాభిరాన్, శంకరన్, బుర్రా రాములు హక్కుల పరిరక్షణకోసం నిలబడ్డారు. సమాజపు కంచెను మేస్తున్న శక్తులపై తిరగబడ్డారు. ప్రజలకు నిజమైన కాపలాదారులుగా నిలబడ్డారు. బుర్రా రాములుకు నివాళులప్రించటమంటే మానవ హక్కుల ఉద్యమంలో పాత్రదారులుగా నిలబడతామని ప్రమాణం చేయటమే ప్రజాస్వామ్యాన్ని కోరుకునే సమస్త ప్రజానీకం బుర్రా రాములు ఆలోచనలను ఆకశింపుచేసుకోవాలి. ఆయనకివే నా జోహోర్లు.

- చుక్కా రామయ్య

19.05.2011,

ఆంధ్రజ్యోతి

మానవీయ విలువల కోసం జీవించిన మానవుడు

విద్యార్థి దశ నుంచే సమాజంలోని అసమాన పరిణామాలను, సమాజంలోని షైరుధ్యాలను ఆలోచించి ఆకశింపు చేసుకున్నవాడు బుట్రా రాములు.

వరంగల్ లోని విష్టవ విద్యార్థి ఉద్యమం లోంచి ఎదిగొచ్చినవాడు. పుతి అంజన్ము బుట్రా రాములు ఇద్దరూ ఆనాటి వరంగల్ విష్టవ విద్యార్థి ఉద్యమాన్ని అగ్రభాగాన ఉండి నడిపించినవారు.

గ్రామాల నుంచి వచ్చిన విద్యార్థులు తిరిగి గ్రామాలకే పోవాలన్నది, గ్రామ వికాసాన్ని కోరుకోవాలన్నది క్వాలిటేటీవ్ థింకింగ్. కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి ఉన్నత ఉద్యోగ శిఫరాలను అధిరోహించాలని కాకుండా ప్రజల కోసం పనిచేయాలని నిలబడటం ఉన్నతమైన విషయం.

సామాజికమైన మార్పు పైపై చదువుల వల్ల పరిశోధనల వల్ల రాదని సమాజంలోని మట్టి పొరలను తొలుచుకొచ్చి పోరాటాల ద్వారానే సాధ్యవోతుందని నమ్మిన వారిలో బుట్రా రాములు ఒకరు. అందుకే ఆయన చదువుతూ ఉద్యమించాడు. ఉద్యోగం చేస్తూ ఉద్యమంలో నిలిచాడు. ఉద్యమం చేస్తూ ఉద్యమంలో భాగస్వామి అయ్యాడు. మానవీయ విలువల కోసం జీవితాంతం తపించాడు. పోరాడాడు.

ప్రతి ఒక్కరికీ తిండి, కట్టుకునేందుకు బట్ట, నివసించేందుకు గూడు కావాలనడం మానవీయ కోణం. ఆ కోణంలో ముందుకు వెళ్లిన మానవీయవాది బుట్రా రాములు. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే మానవీయ విలువల కోసం జీవించినవాడు జీవించిన మానవుడు బుట్రా రాములు.

మానవ విలువలను ధ్వంసం చేస్తున్న రాజ్యహింసను ప్రశ్నించినవాడు బుట్రా రాములు. ఇది అందరికీ సాధ్యమయ్యే పనికాదు.

ఒక వ్యవస్థ దుర్మార్గాన్ని వేతెత్తి చూపటం గొప్పపని. అది జ్ఞానులు చేసే పని. దేవళీ, రాజ్యాన్ని, అణచివేతను, దుర్మార్గాలను, చివరకు తనకు తాను ప్రశ్నించుకున్నవాడు బుట్రా రాములు.

ఆయనకివే నా వందనాలు.

17.05.2011

- గద్దర్

ప్రజా ఉద్యమాల హక్కుల చుక్కాన్ని బుర్రా రాములు

బుర్రా రాములు పౌరహక్కుల ఉద్యమానికి కోటి వలె నిలిచిన వ్యక్తి. తన జీవితాన్ని కాదని ఇతరుల కోసం బతకటమంటే ఏమిటో తెలుసుకోవాలనుకునేవారికి సమాధానం రాములు జీవితంలో దొరుకుతుంది. రాములు తనకోసం కాకుండా పౌరుల హక్కుల రక్షణ కోసం జీవించిందు. వరంగల్ పట్టణానికి అనుకొని ఉన్న కాకతీయుల కాలంనాటి ఖిల్లా బుర్రా రాములు స్వస్థలం. పడమటి కోటలో కాపురముండే కల్లుగీత కార్బూకుడు బుర్రా చంద్రయ్య రాముడు తండ్రి. ఈ కోటలో నిజాం వ్యతిరేక పోరాటాలకు కేంద్రంగా నిలిచింది. స్వాతంత్ర్యానంతరం కూడా అన్యాయాలకు, అసమానతలకు వ్యతిరేకంగా సాగిన అనేక పోరాటాలకు ఖిల్లా వరంగల్లు ఊపిరి పోసింది. ఈ పోరాట వారసత్వాన్ని రాములు కొనసాగించిందు.

రాములు కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో 1970వ దశకం చివరలో 1980 దశకం ఆరంభంలో చదువుకున్నాడు. కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం ఎర్పడినప్పటి నుండి వామపక్ష విద్యార్థి సంఘాలు బలంగా ఉండేవి. ఈ సంఘాలే ఎమర్జెన్సీ కాలంలో వరంగల్ గ్రామాల్లో పూడ్లో వ్యతిరేక ఉద్యమాలకు భీజాలను వేసిన్నే. ఆ తర్వాత కాలం గ్రామాలలో దొరల పెత్తునాలకు వ్యతిరేకంగా పెల్లుబికిన ఉద్యమాల చేత ప్రభావితులై అనేక మంది విద్యార్థులు యూనివరిటీలలో వామపక్ష సంఘాలలో చేరిందు. రాములు అటువంటి సంఘాలలో ఒకబైన పిడిఎస్యులో చేరి క్రియాశీలకంగా పనిచేసిందు. 1980లో అనుకుంటా. వామపక్ష ప్రంటు తరఫున కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం అధ్యక్షునిగా ఎన్నికైందు. అట్లా విద్యార్థి ఉద్యమాల ద్వారా ప్రజాస్వామిక విలువలను జీర్ణించుకున్న రాములు ఆ తర్వాత పౌరహక్కుల సంఘంలో చేరిందు. 1983 నుండి పౌరహక్కుల సంఘంలో క్రియాశీలకంగా పనిచేయటం ప్రారంభించిందు. రాములు పనిచేయటం ప్రారంభించిన కొద్దిరోజులకే డా. రామనాథం హత్య జరిగింది. అప్పటి నుమడి 1990 దాకా పౌరహక్కుల సంఘం పనిచేయలేక పోయింది. 1990లో పౌరహక్కుల సంఘం వరంగల్ శాఖ జీవన్ సలహాదారుగా, నిరా ప్రభాకర్ రెడ్డి, రాములు కన్సిన్సర్కుగా పునర్ధరించబడింది. 1991లో నర్సా ప్రభాకర్ రెడ్డి హత్య తదనంతరం జీవన్ కూడా పైదరాబాద్ బదిలీ అయ్యాడు.

రాములు ఒంటిచేత్తో పొరహక్కుల సంఘం వరంగల్ శాఖను నడిపించిందు. పొరహక్కుల సంఘంలో చేరడమంటే కోరి చావును తెచ్చుకున్నట్టే. రాములు ఆ పరిస్థితుల్లోనే వరంగల్ జిల్లాలలో అనేక ఎన్కొంటర్ల ఘటనల నిజా నిజాలను వెలుగులోకి తెచ్చిందు. అక్రమ అరెస్టుల పైన, పోలీసుల వేధింపులపైన బహిరంగంగా ప్రకటనలిచ్చిందు. బాధుతులకు అండగా నిలిచిందు. పోలీసులు ప్రతిరోజు ఫోన్ చేసి పొరహక్కుల సంఘునికి రాజీనామా చేయకపోతే చంపుతామని బెదిరించేవారు. ఈ బెదిరింపులను రాములు పట్టించుకునేవాడు కాదు. కనీసం ఎన్కొంటర్లపైన నిజ నిర్ధారణ కార్బ్యూక్రమాలను, బహిరంగ ప్రకటనలపైన అపమని మేమంతా రాష్ట్ర కమిటీ మీటింగులలో కోరేవాళ్ళం. బాధుతులకు సహాయం చేయలేకపోతే హక్కుల కార్బ్యూక్రతల జీవితానికి అర్థమేలేదని జవాబు చేప్పేవాడు. ఒకానోక సందర్భంలో జాకారం ల్యాండ్మైన్ తర్వాతనువుకుంటాను రాములు ఇంటిపై పోలీసులు దాడి చేసిందు. అప్పుడు కన్నాఫీరాన్ గారు హైకోర్టులో కేసు వేసి రాములకు రక్షణ కల్పించాలని వాదించిందు. అట్లా ఆసారి రాములు మృత్యుముఖం నుంచి బయటపడిందు. దాదాపుగా 2004 దాకా ఇదే పరిస్థితి కొనసాగింది. ప్రజల పక్కాన నిలిచి న్యాయం కోసం కొట్టడటమే కష్టమైన రోజులలో రాములు పొరహక్కుల ఉద్యమంలో పనిచేయటం మామూలు విషయం కాదు. ప్రతి రోజు మృత్యువతో ఘర్షణ. కాకపోతే 1996 తర్వాత అస్తిత్వ ఉద్యమాలు బలపడటంతో పొర హక్కుల ఉద్యమానికి అవి కొంతమేరకైనా సహాయంగా నిలిచినాయి. బలంగా చెలరీగిన దళిత ఉద్యమాలు, హక్కుల ఉద్యమానికి బాసటగా నిలిచాయి. వరంగల్లోనే కాదు, తెలంగాణ వ్యాపితంగా పాతుకుని పోయిన నిర్భంధ వాతావరణాన్ని తెలంగాణ ఉద్యమం కొంతమేరకైనా ఎదుర్కొన్నది. ఈ రెండు ఉద్యమాల కారణంగా బహిరంగా సభలు పెట్టుకోవటానికి, ప్రజల సమస్యలపై మాట్లాడుకోవటానికి అవకాశం కలిగింది.

వరంగల్లో తలత్తిన ఈ ఉద్యమాలతో సంబంధం పెట్టుకుని పొరహక్కుల ఉద్యమాన్ని బలోపేతం చేయటానికి రాములు కృషి చేసిందు. రాములు 1996 తర్వాత తలత్తిన అన్ని ప్రజాస్వామిక ఉద్యమాలకు పెద్ద దిక్కుగా నిలిచిందు.

ఈ నిర్భంధ వాతావరణంలో రాములు పొరహక్కుల స్పృహను విస్తరింప చేయటానికి సృజనాత్మకంగా కృషి చేసిందు. ఎన్నికలను కుడా భావ వ్యాపికి సాధనంగా వాడుకుందు. రచయితగా ఎదిగిందు. ఏడో సారా కథ రాశిందు. పొరహక్కుల తాత్పొక ధృక్షధంపై అధ్యయనం చేసిందు. అనేక వ్యాపాలు రాశిందు. క్లాసులు తీసుకొందు. ఈ పరిపక్షత కారణంగానే దేశ వ్యాపితంగా పొరహక్కుల ఉద్యమంలో రాములు ప్రముఖ స్థానం సంపాదించుకున్నాడు. దేశవ్యాపితంగా ఎక్కడ హక్కుల ఉల్లంఘన జరిగినా నిజనిర్ధారణ

కమిటీలలో పాల్గొన్నాడు. బాలగోపాల్తోపాటు దేశంలోని అనేక ప్రాంతాలను సందర్శించిందు. ఇప్పుడును పరిస్థితుల్లో పార్టీలు ప్రజా ఉద్యమాలను కలుపితం చేస్తాయని రాములు భావించేవాడు. పార్టీలు ఉద్యమాలను స్వప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగించుకునే ప్రమాదం ఉండని రాములు హెచ్చరించేవాడు. తక్కణ వ్యష్టి ప్రయోజనం ప్రధానమై, సమాజం యొక్క దీర్ఘకాలిక పోర, ప్రజాస్వామిక విలువల పరిరక్షణ కోసం సాగే ఉద్యమాలను అనుసంధానం చేయటానికి రాములు చేసిన కృషి మరువరానిది. ఈ అనుభవంతోనే రాములు పోరహక్కుల సంఘంలో సాగిన చర్చల్లో పాలని మార్గనిర్దేశన చేసిందు. 1990 దశకంలో పోరహక్కుల ఉద్యమ కార్యరంగంపై ఆంధ్రప్రదేశ్ పోరహక్కుల సంఘంలో పెద్ద దుమారమే చెలరేగింది.

మార్పిస్తు, లెనిసిస్తు పార్టీల ఆధ్యాత్మంలో సాగే ఉద్యమాలకు మొదటి ప్రాధాన్యత నివ్వాలని కొందరు వాదిస్తుండగా బాలగోపాల్ తదితరులు, పోరహక్కుల సంఘం అన్ని ప్రజా ఉద్యమాలకు సమ ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని వివరించారు. వరంగల్ కార్యాచరణను ధృష్టిలో పెట్టుకొని రాములు అన్ని ప్రజా ఉద్యమాలను పోరహక్కుల సంఘాలు సమానంగా చూడాలన్నాడు. ఈ విబీధాలు పరిష్కారం కాకపోవటంతో పోరహక్కుల సంఘం చీలిపోయింది. హక్కుల సంఘాలకు ప్రత్యేక కార్యరంగం ఉండాలని చెప్పిన బాలగోపాల్, రాములు లాంటి వాళ్ళందరం కలిసి మానవ హక్కుల వేదికను ఏర్పరచుకున్నాం. ఈ వేదిక నిర్మాణంలో రాములు పొత్ర కీలకమైనది.

ప్రయోజనాలు దెబ్బతినే అవకాశముందని భావించేవాడు ప్రజల కోసం పనిచేసే వాళ్ళు నిసార్ఘంగా, మొండితనంతో పనిచేయాలని రాములు భావించిందు. ఆయన చెప్పడమే కాదు ఆ విలువలను ఆచరించి చూపిందు. ప్రజాస్వామిక విలువల కోసం నిలబడేవారెవరికైనా ప్రజల హక్కుల కోసం పోరాదేవారెవరికైనా రాములు జీవితం ఆదర్శం కావాలి. ఆయన మరణించలేదు. ప్రజా ఉద్యమంలో జీవించే ఉన్నాడు.

- ప్రా॥ యం కోదండరాం

హక్కుల పత్రం

వరంగల్ హక్కుల పెద్ద దిక్కు

ఒక ఏడాది ఏడాదిన్నర కాలంలో తెలుగునేల మీద హక్కుల ఉద్యమం చాలా విషాదాలు ఎదుర్కొచ్చలసి వచ్చింది. డాక్టర్ సి.ఆర్.రాజగోపాలన్, ఎన్.ఆర్.శంకరన్, కె.జి. కన్నబీరాన్ ఇంచుమించు నిండు జీవితాలు గడిపి పోయారనుకుంటే గొట్టిపాటి నరేంద్రనాథ్, కె. బాలగోపాల్లు అర్ధాంతరంగా వెళ్లిపోయారు. ఆ సప్పుల నుంచి కప్పాల నుంచి హక్కుల ఉద్యమం కూడదీసుకుని గ్రీన్స్‌హంట్ ఆపర్సప్స్‌కు వృత్తిరేకంగా దేశవ్యాప్తంగా ప్రతిఫుటనోద్యమం బలం పుంజుకుంటున్న తరుణంలో ఇప్పుడు బుర్రా రాములు పోయారు. డాక్టర్ బుర్రా రాములు మానవ హక్కుల సంఘం మొదటి అధ్యక్షుడు. ప్రస్తుత ఉపాధ్యక్షుడు. బాలగోపాల్, బుర్రా రాములు ఇధరూ ఒకే వయసులో 57వ ఏట పోయారు. 1953లో కాళోజీ 'నా గొడవ' అవిష్కరిస్తూ ల్రీటీ ఆయనను లూయి ఆరగాన్స్‌తో పోల్చారు. రెండో ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో ప్రాన్స్‌లో కవలందరూ యుద్ధరంగానికి దూరంగా ఉంటే ఆరగాన్ ఒక్కడూ నిలిచి పోరాచాడు. 1985లో రామనాథం హత్య తర్వాత ఇంచుమించు ఒక దశాబ్దం పాటు కొనసాగిన నిర్వింధంలో వరంగల్లో హక్కుల ఉద్యమంలో నిలబడి కలబడినవాడు బుర్రా రాములు. కాళోజీ ఉన్నంత కాలం ఆయనతో పాటు నిలబడినారు. 1989-90 నాటికి నుర్రా ప్రభాకర్ రెడ్డి సాహసించి పోరహక్కుల రంగంలోకి అభిమన్యునివలె దూకగానే ఆయనకు వెన్నుదన్నగా నిలబడినాడు. టూడా వంటి దారుణ అణచివేత చట్టాలతో పోరాడుతూ నుర్రా ప్రభాకర్ రెడ్డి పద్మహృషాహంలో దూరిన అభిమన్యుని వలనే అమరుడయ్యాడు. రాజ్య హత్యకు డాక్టర్ రామనాథం, జాపా లజ్జారెడ్డిల వలనే గురయ్యాడు. అప్పుడు హక్కుల కాడిని బుర్రారాములే ఎత్తుకోవాల్సి వచ్చింది. పైగా యువ కార్యకర్తలెవరూ వరంగల్ వంటిచేట రాజ్యం కన్నెరకు గురయితే నిలదొక్కుకోవడం కష్టం గనుక బాలగోపాల్ నాయకత్వ బాధ్యతలు బుర్రా రాములు మైననే మోపుతుండేవాడు. ముఖ్యంగా కాళోజీ కూడా కన్నముసిన తర్వాత వరంగల్లో హక్కుల ఉద్యమానికి మిగిలిన పెద్దదిక్కు బుర్రా రాములే అయ్యాడు. ఆ లోటు ఒక లాటిన్ అమెరికా నగరాన్ని తలపించే వరంగల్తో నాలుగు దశాబ్దాల సన్నిహిత పరిచయం చేయటమే తప్ప ఎంత పూడ్చుకోలేనిదో పోల్చుకోలేం.

బుద్రా రాములు వరంగల్లో పుట్టి అక్కడ సామాజిక ఉద్యమాలతో ఎదిగాడు. 1974లో ప్రాగ్రసివ్ డెమోక్రటిక్ స్ట్రోడెంట్స్ యూనియన్ ఏర్పడినప్పుడు దానికి రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శిగా సికెఎం కాలేజి విద్యార్థి సత్యనారాయణరావు ఎన్నికయ్యాడు. అప్పటికే సత్యనారాయణరావుతో వరంగల్ ప్రజాస్వామిక విఫ్లవ విద్యార్థి ఉద్యమాల్లో చురుకుగా పాల్గొంటున్న బుద్రా రాములు, పిడిఎస్సెయు జిల్లా నాయకుడయ్యాడు. 1980 నాటికి ఆయన పీడిఎస్సెయు రాష్ట్ర స్థాయి నాయకత్వం లోకి వచ్చాడు. 1978 నుంచి 84 వరకు వరుసగా కాకతీయ యూనివరిటీలో విఫ్లవ విద్యార్థి సంఘాల ఐక్య సంఘటనయే ఎన్నికల్లో గలిచింది. 1982లో బుద్రా రాములు అధ్యక్షుడుగా, పులి అంజయ్ ప్రధాన కార్యదర్శిగా పనిచేసిన కెయు విద్యార్థి సంఘం బహుశా యూనివరిటీ చరిత్రలో విఫ్లవ అష్టరాలతో లిఖించదగినది. పులి అంజయ్, గోపాని బలయ్, లింగమూర్తి వంటి విఫ్లవ విద్యార్థుల సాహచర్యంలో బుద్రా రాములు ఆర్ఎస్సెయు, పిడిఎస్సెయుల సైద్ధాంతిక, మిత్ర వైరుధ్యాలను పరిపురించుకుంటూ కూడా ఉజ్జ్వలమైన ప్రజాస్వామిక విద్యార్థి ఉద్యమాన్ని క్యాంపస్‌లో నిర్మించే యడానికి దోషదం చేసినాడు.

బుద్రా రాములు అర్థ శాస్త్రంలో ఎంచి చేసి ప్రాఫేసర్ శివరామకృష్ణ రావు దగ్గర పిపోచచి చేసి కాకతీయ అర్థశాస్త్ర విభాగంలోనే అధ్యాపకుడుగా చేరి ప్రాఫేసర్ అయ్యాడు. పుట్టిన ఊళ్ళో జ్ఞానం తెలిసిన దగ్గర్చుంచీ చుట్టూ ఉన్న అన్యాయాన్ని ప్రతిఫలిస్తు చదువుతూ, సమాజాన్ని చదువుతూ పోరాటుతూ ఉన్నత విద్యలు పొందడమే కాకుండా నిరంతర ఆ విద్యను సమాజపరం చేస్తూ తన ఊరికి, ప్రజలకు సేవ చేయడం కేంద్రంగా పెట్టుకొని దేశమంతా విస్తరించడం ఒక సార్థక జీవితం. బాలగోపాల్ తర్వాత హక్కుల సంఘాల్లో అంతే విస్తృతంగా తిరిగిన హక్కుల కార్యకర్తలు చాల తక్కువగా ఉంటారు. కాశీర్, మణిహర్, చత్రీస్సమ్మెలలో ఎక్కడ రాజ్యప్రాంత తన దమన నగ్గరూపంతో విరుచుకుపడితే అక్కడికి నిజనిర్ధారణ సంఘాల్లోనూ, పోరాట సంఖీభావ పర్యటనల్లోనూ రాములు వెళ్ళివారు. అక్కడ ప్రజలమై రాజ్యప్రాంతము ఇక్కడ వివరించి ఒక సమన్వయాన్ని సంఘటన సంఖీభావాన్ని నిర్మించడానికి కృషి చేసిన హక్కుల ఉద్యమ నాయకుల్లో బుద్రా రాములు ఒకరు. రాములు ప్రయత్నపూర్వకంగా ప్రజల భాషలో ప్రజలతో మాట్లాడే పద్ధతిని అలవర్పుకున్నాడు. ప్రజలకు సులభమయ్యే పద్ధతిలో, ముఖ్యంగా అణగారిన వర్గాల ప్రజలకు అర్థమయ్యే ఉపన్యాస ధోరణిని అలవోకగా అందిపుచ్చుకున్నారు. బుద్రా రాములు సాహిత్య రంగంలో కూడా అరుదయిన కృషి చేశాడు. ఇటీవలి కాలంలో చాల కథలు రాశాడు. సైద్ధాంతిక, విశ్లేషణ వ్యాసాలు రాశాడు. రావిశాస్త్రి ఆరు సారా కథలకు

కొనసాగింపుగా ఆయన రాసిన ‘వీడో సారా కథ’ ఎంతో చర్చితమై ప్రచారాన్ని పొందింది. సాహిత్య సమవాకారం పేరుతో తేన్నెటి సూరి, స్వర్గంలో పాణిగ్రాహి పేరుతో శివసాగర్ రాసిన ఘోంటనీల తర్వాత బుట్రా రాములు రాసిన ఏడో సారా కథయేనని బాలగోపాల్ వంటి సాహిత్య విమర్శకులు అభిప్రాయపడ్డారు. బుట్రా రాములు ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ఒక ప్రజాస్వామిక హక్కుల ఉద్యమంగా భావించి అందులో వరంగల్ జిల్లా వరకు విస్తృతంగా పర్యటించాడు. వరంగల్ బయట చాలా ముఖ్యమైన మానవ హక్కుల వేదిక కార్యకలాపాలు లేని సమయమంతా ఆయన తెలంగాణ ఉద్యమానికి కేటాయించాడు. పెదముప్పురంలో జరిగిన అటువంటి సభలో నాకు కూడా ఆయనతో పాటు పాల్గొనే అవకాశం కలిగింది. మిట్టుపల్లి నరేందర్ ‘శంకారా’ అని ఒక అమరునిపై రాసిన పాట అడిగి పాండించుకుని కన్నీటి పర్యంతమయ్యాడు.

ప్రజలకోసం ముపై ఏళ్ళుగా విద్యార్థి రంగంలో, హక్కుల రంగంలో కృషి చేస్తున్నా బుట్రా రాములు ఏకాకిగా తన కుటుమబపరంగా ఎంతో ప్రయాసను, కష్టాలను అనుభవించాల్సి వచ్చింది. ఆయన సహచరి ఎదాది క్రితం తీవ్ర అనారోగ్యానికి గురయి నెలల తరబడి పైప్రాధాబాద్ అసుపత్రిలో చికిత్స పొందవలసి వచ్చింది. ఆమె ఇంకా కోలుకోకుండానే జనవరి నెలలో బుట్రా రాములుకు క్యాస్పర్ అని బయటపడింది. క్యాస్పర్ వ్యవస్థతో పోరాటుతున్న వ్యక్తి బుట్రా రాములు తన అనారోగ్యాన్ని చాలా ధైర్యంతో ఎదుర్కొన్నాడు. కానీ చాలా వేగంగా ఆయన శిథిలమవుతూ పోయాడు. మే 10వ తేదీన సికింద్రాబాదు యశోదా అసుపత్రిలో ఆయనను ఆభరిసారిగా చూడాలని వెళ్లినపుడు శరీరం నిండా బంధనాలతో, కృతిమ శ్వాసతో ఉన్న ఆయనను ‘గుర్తు పట్టరా?’ అని అడిగాను. ‘అయ్యా?!’ అన్న ఆయన వ్యక్తికరణ - అదేం ప్రత్యు అన్న ఆయన అలర్చనాన్ - అదే ఆయన హక్కుల ఉద్యమంలో చూపిన అనవరత ప్రజాస్వామిక జాగరూకత! చిరకాల మిత్రునికి కన్నీటి వీడోలు....

- వరవరరావు

15.05.2011,

ఆంధ్రజ్యోతి

అలుపెరుగని హక్కుల యోధుడు!

తరతరాల పోరాట సంప్రదాయాన్ని ఒంటబట్టించుకున్న ఓరుగల్లు, నగరంలో సాధారణ కల్పగేత కుటుంబంలో పుట్టిన బుర్ర రాములు పోరాట రాములుగా, పేదోళ్ళ హక్కుల చిరునామాగా మారాడు. విద్యార్థి దశనుంచే విష్ణవోద్యమాల వైపు ఆకర్షితుడైన రాములు, కాకతీయ విశ్వ విద్యాలయంలో ఆర్థికశాస్త్ర అధ్యాపకులుగా, మానవహక్కుల నేతగా పేదల పక్షాన నిలబడి అలుపెరుగని పోరాటం సాగించారు. దళితులు, ఆదివాసీలు, బహుజనులు ఎవరు పోరాడినా రేపటి చరిత్రకు కొత్త కూర్చుతో కూడిన మార్పుగా భావించి, వారి వెన్నుంటి నడచిన యోధుడు. పొరహక్కుల ఉద్యమం, మానవ హక్కుల పోరాటం, తెలంగాణ ఉద్యమం ఇలా అన్ని ఉద్యమాల్సోనూ తనదైన ముద్రతో ముందుండి నడిచిన చరిత్ర రాములుది. నాగార్జునసాగర్లో అణువిద్యుత్తే కేంద్రం ఏర్పాటుకు సన్మాహాలు జరిగినప్పుడూ, దేవరకొండలో యుదేనియం తప్పకాలు చేపట్టడానికి ప్రభుత్వం సన్మద్దమైనప్పుడూ, రాచకొండ గుట్టల్లో గిరిజన తండూలను ఖాళీ చేయించి ఫీల్డు పైరింగ్ రేంజ్ ను ఏర్పాటు చేస్తామన్నప్పుడూ, మూసీ పరీవాహక ప్రాంతాన్ని “నందనవనం” పేరుతో ఆగం చేయాలని ప్రయత్నించినప్పుడూ జనాన్ని చైతన్యపరచి రాజీలేకుండా పోరాడారు. షోరోసిన్ గ్రామాలు, ఎన్కొంటర్ గాయాలు ప్రజల కష్టాలకు కారణాలు ఏవైనా అక్కడ రాములు ప్రత్యక్షమయ్యేవారు. సూర్యాపేటలో 1997, ఆగస్టు 11న జరిగిన తెలంగాణ మహాసభ ఏర్పాట్లతో పాటు జయశంకర్, ఖాళీజీ, జనార్థన్ వంటి వారిని ఒక్క డగ్గర కూర్చుడంలో బుర్ర రాములు చూపిన చౌరవ మరువలేనిది. బాలగోపాల్, బుర్ర రాములు వంటి వారు ఆరోగ్యకరమైన సమాజం గూర్చి ఎంతో ఆలోచించారు గానీ, వారి శరీర ఆరోగ్యం గురించి మాత్రం చాలా అజాగ్రత్తగా, ఒక్కసారి అశాస్త్రియంగా ప్రవర్తించడం అభిమానులను ఎంతగానో బాధించే అంశం. పైదరాబాద్ నడిబోడ్డున ఉండి కూడా బాలగోపాల్ సకాలంలో హస్పిటల్కు వెళ్ళకపోవడంతో ప్రజలకు జరిగిన సష్టం పూడ్చలేనిది. ప్రివెంటబుల్ డెత్ గురించి ఎన్నో ఆందోళనలు చేసి ప్రభుత్వాల బాధ్యతను గుర్తు చేసేవారు. తమ వ్యక్తిగత ఆరోగ్య బాధ్యతను విస్మరించడం కాస్త బాధ కలిగిస్తుంది.

‘శరీరం ధర్య సాధనం’ అన్న గేతోపదేశం చిన్నదేం కాదు. మన శరీరంలో జరుగుతున్న మార్పులు, చర్యలు రోగానికి దగ్గరవుతున్న క్రమాన్ని నిర్ధారించడానికి అనేకమంది శాస్త్రవేత్తలు తమ జీవితాలను పణంగా సమర్పించారన్న విషయాన్ని గుర్తుచేసుకోవాలి. బుద్రా రాములు టెస్టిక్యులార్ లింఫోమాతో చనిపోయారు. దాన్ని మొదటే పసిగట్టగలిగి ఉంటే, ఆయన ప్రజల మధ్య ఇంకా చాలా సంవత్సరాలు బతికేవారు. టెస్టిక్యులార్ లింఫోమా వైద్య పరిభాషలో సులువుగా అరెస్టు చేయగలిగే క్యాన్సర్. ఎంతోమంది అక్రమ ఆరెస్టులను హాక్కుల ఉద్యమం ద్వారా అడ్డుకున్న బుద్రారాములు, తన శరీరంలోని లింఫోమాకు అడ్డుకట్ట వేయడంలో ఆలస్యం చేయడం పెద్ద విషాదంగా పరిణమించింది. ప్రజలకు మెర్యైన సమాజాన్ని నిర్మించాలని కలలుగని, హాక్కుల ఉద్యంతో దానికి అహార్యశలూ పోరాడి, అంతలోనే ఇలా కనుమర్చైపోవడం తీవ్రంగా బాధించే అంశం. ఆయన మరింత కాలం బతికుంటే ‘వెడోసారా కథ’ వంటి విలక్షణ కథలు మరెన్నే రాసేవాడన్నది ‘సమ్మక్క-సారక్క’ల పోరుకథంత యథార్థం. పేదోళ్ళ హాక్కుల ఎజెండాకు శాశ్వత చిరునామాగా మారిన బుద్రా రాములను ఖిల్లా వరంగల్లో నేడు ‘మిత్రులు’ సృంచుకోవడం సముచిత నివాళి!

- దాట్కర్ చెరుకు సుధాకర్

నకిరేకల్, నల్గొండ జిల్లా

29.05.2011, సాప్తి

మంచి మనిషి, మానవతావాది, మానవహక్కుల రక్షణకోసం పోరాడిన మహానీయుడు, మానవ హాక్కులసంఘుం నేత-ప్రో॥ బుద్రా రాములు మరణం తెలంగాణ ఉద్యమానికి మాత్రమేకాక హాక్కుల ఉద్యమానికి తీరనిలోటు. ఒకతరం నుండి మరొక తరానికి చైతన్యాన్నందించే అధ్యాత్మేన నిరంతర ప్రేరణావాహిక ఇప్పుడిక మూత్రపడిపోయింది.

ప్రజా హక్కుల ఉద్యమ కెరటం బుర్రా రాములు

నేను 1976లో ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో చేరినపుడు బుర్రా రాములు నాకు విద్యార్థి. ఆ రోజుల్లోనే ప్రగతిశీల విద్యార్థి సంఘంలో పనిచేస్తూ ముందు వరుసలో నిలబడి విద్యార్థి ఉద్యమాలకు నాయకత్వం వహించినాడు. కంజర వాయిస్టు చైతన్యాన్ని ఇచ్చే పాటలు పాడుతూ ఆర్ట్స్ కళాశాలలో సభలు నిర్వహిస్తూ ప్రగతిశీల రాజకీయాలకు పునాదులు వేసిన ముఖ్యమైన విద్యార్థుల్లో రాములు ఒకరు.

కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో (1977-81) కాలంలో విద్యార్థిగ అనేక ఉద్యమాలల్లో పాల్గొని ఆనాటి ప్రజా ఉద్యమాలకు, విష్ణవ రాజకీయాలకు ముందు నిలబడ్డాడు.

సాధారణ కుటుంబంలో ఫిలా వరంగల్లో జన్మించి అనేక ఆర్థిక ఇబ్బందులను ఎదుర్కొంటు రెక్యూడిషె డొక్కుడే పరిస్థితుల నుండి ఎదిగి వచ్చిన “ప్రజా హక్కుల ఉద్యమ కెరటం బుర్రా రాములు”.

విద్యార్థి ఉద్యమాలను ప్రజల హక్కుల కొరకై, సంక్లేషమం కొరకై మరల్చిన నిస్యార్థ విద్యార్థి ఉద్యమకారుడు బుర్రా రాములు. స్యార్థ ప్రయోజనాలకు ఉద్యమాలను తాకట్టుపెట్టే రోజుల్లో ప్రజల కొరకై తన జీవితాన్ని సంపూర్ణంగా ఉపయోగించిన త్యాగశీలి బుర్రా రాములు. నిస్యార్థవరుడేగాక నిరాడంబర జీవి బుర్రా రాములు. కుటుంబ స్వప్రయోజనాలను పక్కకు పెట్టి సమాజ ప్రయోజనాలు సమిష్టి ప్రయోజనాలను లక్ష్యంగా పెట్టుకొని ఉద్యమించాడు బుర్రా రాములు, విద్యార్థోధనకే పరిమితమై విశ్వవిద్యాలయాల్లోని అధికార పదవులకు ఎన్నడూ ఆశించలేదు బుర్రా రాములు.

ఉద్యమాలకు సహకరిస్తున్న మేధావులను లక్ష్యం చేసి రాజ్యం దాడి చేసినపుడు అనేకమంది వరంగల్ నగరం వదలి ఆత్మరక్షణ కొరకై ప్రాదర్శాబాద్ మకాం మార్చినప్పటికీ బుర్రా రాములు వరంగల్ పట్టణాన్ని ఈ ప్రాంత ప్రజలను వదలలేదు. నిర్మంధం పెరిగిన అభిప్రత పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటు కొన్ని సందర్భాలో ఒంటరి పోరు సాధించాడు బుర్రా రాములు.

కేవలం వామపక్ష ప్రగతిశీల ఉద్యమాలకే పరిమితం కాకుండా సమాజంలోని

వివిధ వర్గాల ప్రజల సమస్యల పట్ల వారిపై జరుగుతున్న అణచివేతలకు వ్యతిరేకంగా ఆయా వర్గాలకు బాసటగా నిలిచాడు. స్ట్రీలపైన గాని, దళితులపైన గాని జరిగిన దాడి అణచివేత అవమానాలకు వ్యతిరేకంగా గళం విప్పేవాడు రాములు. తెలంగాణ రాష్ట్రం కావాలని 1996లో మొదలుపెట్టిన రాష్ట్ర వ్యాప్త ఉద్యమంలో రాములు పాల్గొనటానికి ఇష్టపడలేదు. ఈ ఉద్యమం కేవలం పాలక వర్గాలకు, దోషిడి వర్గాలకుం అగ్ర వర్గాలకు మాత్రమే ఉపయోగపడుతుండని పేద ప్రజలకు, విద్యార్థులకు, రైతులకు, నిరుద్యోగులకు వట్టి తెలంగాణ దిక్కుపుతుందని రాములు తమ అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసేవాడు.

రాజకీయ పార్టీలతో గాని, అగ్రవరణ నాయకులతో కాని తెలంగాణ రాష్ట్రం రాదని కేవలం ఉద్యమాల ద్వారానే ప్రజలు ప్రజా తెలంగాణ సాధించుకోవాలని నమ్మినవాళ్ళలో రాములు ముఖ్యాలు. 2009 డిసెంబర్ 23న తెలంగాణ కేవలం సంప్రదింపుల ద్వారా మాత్రమే అందరికి ఆమోదయోగ్యంగా ఉన్న పరిస్థితులలోనే సాధ్యం అవుతుండని కేంద్ర హోం మంత్రి చిదంబరం చేసిన ప్రకటనతో రాములు తీవ్ర అసంతృప్తికి గురి అయ్యారు. తెలంగాణ ఉద్యమంలో ప్రజాసంఘాలతో చాలా చురుకుగా వని చెయ్యటం ప్రారంభించాడు. అనేక గ్రామాలలో జరిగిన “ధూం-ధాం” చైతన్య కార్యక్రమాలలో నాతోపాటు వందలాది ఉపన్యాసాలు ఇచ్చి ప్రజలను ఉద్యమాలవైపు తీసుకురావటానికి కృషి చేసినాడు బుద్రా రాములు.

గత మూడు దశాబ్దాలుగా పోర హక్కులు ఆ తర్వాత మాన హక్కుల వేదికలో పనిచేస్తూ ఓ పెన్కాస్ట్టుకు వ్యతిరేకంగా, సెజ్లకు వ్యతిరేకంగా, మైనింగ్ మాఫియాలకు వ్యతిరేకంగా, మత శక్తులకు వ్యతిరేకంగా అవిప్రాంతంగా పనిచేసి తన ఆరోగ్యాన్ని కుడా లెక్కచేయక దేశంలోని అనేక ప్రాంతాలను దర్శించి ప్రజల సమస్యలు తెలుసుకొని పుస్తకాల రూపంలో, కరపత్రాల రూపంలో ప్రజలకు అందించినాడు బుద్రా రాములు.

బుద్రా రాములు నాకంటే రెండుస్వర సంవత్సరాలు చిన్న: ఒక రకంగా నాకు దిగ్గెలో శిష్యుడు, 1992 నుండి సహ ఉపాధ్యాయుడు బణా నేను రాములు చేసే ప్రజా ఉద్యమాలను, కార్యక్రమాలను చూసి ఆయనను నాతో సమానంగా గౌరవంగా చూస్తూ రాములు గారు అని సంభోదించేవాన్ని. రాములు గత రెండు - మూడు సంవత్సరాల నుండి తెలంగాణ ఉద్యమాలలో, సామూహిక ఉద్యమాలలో నాతో కలిసి రావటం నాకెంతో బలాన్ని, ధైర్యాన్ని ఇచ్చేది. ప్రస్తుతం సమాజాన్ని ముఖ్యంగా తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని పేడిస్తున్న అనేక సమస్యలను ఉద్యమాల ద్వారా ఎదుర్కొని ప్రజా చైతన్యాన్ని కూడగట్టి రాబోయే తెలంగాణ రాష్ట్రంలో పేద ప్రజల, బహుజనుల ఆకాంక్షలను నెరవేర్చే సామాజిక

తెలంగాణనూ ఆవిష్కరించటానికి కలిసి పని చేయాలని ఆలోచించేవాళ్ళి.

ప్రజల కొరకె అనునిత్యం ఉద్యమిస్తా ఉద్యమాలు చేస్తా పాలక వర్గాలను నిలదీస్తా ఎదిగిన రాములు సంక్లోభాన్ని ఎదుర్కొంటున్న ప్రస్తుత సమాజానికి ఇంకెంతో సేవలను అందించవలసిన అవసరం ఉండే. గంజాయి వనంలో తులసి మొక్కలాగా ఎదిగి వచ్చిన రాములు తన ఆశయాలను పూర్తిగా సాధించవచ్చుందే తన ప్రయాణాన్ని ముగించాల్సిన దుర్భస ఏర్పడింది. రాముల్లాంటి వ్యక్తులను ఎదిగి రావటానికి ఎంత కాలం పడుతుంది? ఎన్ని కష్టాలు ఎదుర్కొంచ్చాల్సి వస్తుంది?

రాములు ఆకస్మిక మరణవార్త విని ఆయన స్నేహితులు, బంధువులు, అభిమానులు, బహుజనులు, యువకులు, విద్యార్థులు ఎంతో ఆవేదనకు గురి అవుతున్నారు. చేయవలసిందల్లా రాములు కుటుంబాన్ని హోర్టికంగా అడుకోవాలి. అవసరమైన ప్రతి దశలో అండగా నిలవాలి. రాములు ఆశించిన లక్ష్యాలకు - ఆశయాలకు అనుగుణంగా కృషి చేయటానికి ఈనాటి యువతరం నుండి విద్యార్థులోకం నుండి ముందుకు వచ్చి నిజాయితీగ అంకితభావంతో ప్రజా చైతన్య కార్యక్రమాలను నిర్వహించవలసిన అవసరం ఉంది. అదే నిజమైన నివాళి కీర్తిశేషులు రాములుగారికి.

- ప్రో/ కూరపాటి వెంకటనారాయణ

హక్కుల పత్రం

నిలచి పోరాడిన సేనాని

మే15 'ఆంధ్రజ్యోతి'లో బుర్ర రాములు మరణ వార్త, ఆ వార్తతో పాటు వరవరరావు గారి 'వరంగల్ హక్కుల పెద్ద దిక్కు' నివాళి వ్యాసం చదివాక రాయాలనిపించిన రెండు మాటలు - బుర్ర రాములు నిబిడ్డత, నిజాయాతీ గల హక్కుల సేనాని. కింది స్థాయి నుంచి ఎదుగుతూ వచ్చిన కార్బూకర్త. అయినకు కొన్ని స్థిరాభిప్రాయాలు ఉన్నాయి. ఈ అభిప్రాయాలు కొన్ని కాళోజీ నుంచి, మరికొన్ని రాజ్యం చేతిలో ప్రాణాలు కోల్పోయిన సర్రా ప్రభాకర్ రెడ్డి, డాక్టర్ రామనాథం, జాపా లక్ష్మిరెడ్డి వంటి వారి నుంచి గ్రహించినవి. కాళోజీలా నిజాన్ని ఎలాంటి శష్ఠిషులు, హిపోక్రసి లేకుండా చెప్పడం. ప్రాణాలు కోల్పోయిన హక్కుల నేతల్లా ప్రజల తరపున నిలవడం, నిలచిన నేలమీద ఘైర్యంగా జీవించడం. రానీ కష్టాల్ సష్టాల్ అంటూ ప్రాణాలకు తెగించడం. వరంగల్ హక్కుల నాయకులు, విష్ణువ సాహిత్య రాజకీయాలలో తలపండినవారు భయపడి నిశ్శబ్దంగా వలసపోయారు. ఆ తరువాత వారు రాష్ట్రస్థాయి, జాతీయ స్థాయినందుకున్నారు. ఇప్పటికీ పత్రికల్లో ఫోటోలుగా వారు కానవస్తుంటారు.

రాములు మాత్రం భయానక కాలంలో కూడా వరంగల్ దాటి రాలేదు. నిదురలేని, పీడకలలు కుడా రాని రాత్రులను గడిపాడు. అదీ ఘైర్యమంటే . అదీ ప్రజలకోసం పనిచేయడం అంటే. ప్రాణాలను కాపాడుకోవడానికి బైదుని ఆహ్వానించ లేదు. తనకు భయం వేసినప్పుడల్లా రచయితలతో ప్రకటనలు ఇప్పించుకోలేదు. కుటుంబాలతో ఇతర రాష్ట్రాలకు విషార యాత్రలకు వెళ్ళి పరిస్థితి చల్లపడ్డాక వ్యాహోత్సవంగా వెనుదిరిగి రాలేదు.

కాశ్మీర్, ఛత్రీస్ గండ్ ప్రాంతాలలో హక్కుల ఉల్లంఘన జరిగినప్పుడల్లా రాములు వెళ్ళాడు. ఈ విషయం 'ఆంధ్రజ్యోతి' విలేఖరి రాసిన వార్త స్పష్టం చేసింది. ఆ రకంగా రాములు ఈ ఒక్క వరంగల్కే పరిమితం కాలేదు. ప్రజలందరి కోసం పాటువడ్డాడు. ముఖ్యంగా నోరులేని జీవితాల తరపున నిలిచి పోరాడిన సేనాని. వరవరరావు వ్యాసం శీర్షిక మాత్రం రాములుని 'వరంగల్ హక్కుల పెద్ద దిక్కు' అన్నది. అతడి పాత్రని కుదించి పడేసింది. కానీ రాములు 1980 నుంచి రాష్ట్ర స్థాయి విద్యుద్ధి ఉద్యమ

నాయకుడిగా, పొరహక్కుల సంఘంలో, దాని నుంచి విడిపోయిన మానవ హక్కుల వేదిక అధ్యక్షునిగా రాష్ట్రం నలుమూలలా కార్యక్రీతాన్ని విస్తరించుకున్నాడు. ఐనా తానున్న వరంగల్నే కేంద్రం చేసుకున్నాడు. తాను చేపట్టిన అధ్యాపక వృత్తి విడిచి మరో వృత్తి చేపట్టలేదు. తన చుట్టూరా నమ్ముకుని ఉన్న ప్రజలను విడిచి భయపడిపోలేదు. అట్లని కార్యక్రీతాన్నింది పరారూ కాలేదు. ప్రాణపాయం పొంచి ఉన్న అనేక సమయాలలో దైర్యంగా నిలబడినాడు. క్రూరమైన చీకటి రాత్రులను ఎదురొస్తి ఒక హక్కుల సేనాని ఏం చేయాలో అదే చేశాడు. ఆ సమయాల్లో ఏది చేయగూడదో మేధావులు అదే చేశారు. రాజ్యాన్ని చూసి పరారయ్యేవాడు విష్ణువకారుడు కాగలడా?

పైకి కనిపించే భాళీ సీసాలు చాలా శబ్దం చేస్తాయి. కార్యాచరణని నిండైన హృదయంతో ఆహ్లానించిన రాములు నిశ్శబ్దంగా వెళ్ళిపోయాడు. లయా ఆరగ్న లాంటివాడు ఒక్కడే ఉంటాడు. డాన్ డాంక్స్‌జెల్లు కత్తులూ, కలలూ, అధిపత్యాలను చేసి విన్యాసాలు చేస్తుంటారు - అనేక రూపాలతో.

- బుద్ర రాములు మిత్రులు, వరంగల్

ఆంధ్రజ్యేతి

21.05.2011

అతని జీవితమే ఉద్యమం!

నమ్మిన సిద్ధాంతానికి నిబధ్ంగా ఉండే విషయంలో ఎంత నిజాయితీపరుడో, సిద్ధాంతాలక్షీతంగా స్నేహాన్ని కొనసాగించడంలోనూ అంతే నిజాయితీపరుడు బుర్రా రాములు. వరంగల్ తదితర ప్రాంతాల్లో ఏ రిక్టు కార్బూకుడి గోడునైనా, ఏ బీడి కార్బూకుడి వ్యధనైనా, ఎవర్ని పోలిసులు చిత్తకబాదినా అది తన వ్యక్తిగత సమస్యగా భావించి, స్పుందించి, పోరాడి, ఆ పోరాటం కోసం అందర్నీ ఐక్యం చేయడానికి అహర్నిశలూ ప్రమించిన అలుపెరుగని హక్కుల పోరాట యోధుడు బుర్రా రాములు.

వరంగల్ కాకతీయ యూనివరిటీ 1978-80 బ్యాచ్లో మేమిద్దరమూ ఎంచు ఎకనమిక్స్‌లో సహ విద్యార్థులం. అప్పటి నుంచీ నేనేమో క్రిస్తువ వాదిని కాగా రాములుదేమో నూటికి సూరుపాత్మ వామపక్ష తీవ్రవాదం. సిద్ధాంత పరంగా నిజానికి మా ఇఛరి మధ్య వచ్చగడ్డిసినా భగ్గమనాలి. కానీ మా స్నేహానికి, అనుబంధానికి సిద్ధాంతాలెన్నడూ అడ్డగోడలు కాలేదు. ఆ ఘనత రాములకే చెందుతుంది కూడా! ఎందుకంటే ప్రజా సమస్యల్ని సిద్ధాంతాల చలువ కళ్ళద్వాల్లోంచి మాత్రమే చూసే సంకుచితత్వానికి అతీతంగా ఎదిగిన మానవ హక్కుల ఉద్యమకారుడు బుర్రా రాములు. పేదరికం, వెనకబాటుతనం, నిరక్కరాస్యతలో మగ్గుతున్న అణగారిన సామాజిక వర్గం నుండి వచ్చిన బుర్రా రాములు తన నేపథ్యాన్నెప్పుడూ మరచిపోలేదు సరికదా ఆ వర్గాల పక్షాన నిలబడటమే తన సామాజిక బాధ్యతగా గుర్తెరిగి అందుకు తన జీవితాన్నే ధారపోసిన విలక్షణ నాయకుడు బుర్రా రాములు. మేము ఎంచు చదువుతున్న కాలంలో ఆన్ని డిపార్ట్మెంట్లలో లాగే ఎకనమిక్స్ డిపార్ట్మెంట్లో కూడా బోలెడన్ని రాజకీయాలుండేవి. ఎటోచ్చి కింది నుండి మీది దాకా అంతా కార్బ్‌మార్ట్ సిద్ధాంతాల్ని కణకణాన జీల్లించుకున్న వామపక్ష తీవ్రవాద నాయకులై ఉండే కొండరు కెరిరిస్తూ మార్కు నీచ రాజకీయాలకు పొల్పాడటం ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించేది. ఏంటే మీ వాళ్ళంతా? అని ఒకసారి ఈ విషయాన్ని ప్రస్తుతించి ఎత్తి పోడిచాను. అందుకు హాయిగా నవ్వి “ ఎందుకు? మీ క్రిస్తువ నాయకులంతా అసలు సినలు వాళ్ళేనా? వాళ్ళూ మనుషులే బాబూ! ” అంటూ నేనెంత పరుషంగా అన్నానో, అంత మృదువుగా ఎదురు ప్రశ్న వేసి నా నోరు మూయించాడు రాములు. ఒక రోజున

యునివర్సిటీ హాస్పిటల్ నా రూమ్కొచ్చి “రేపు 11 గంటలకు అలంకార్ టాకీసెలో రఘ్యున్ సినిమా ఒకటి పిల్చు సాసైటీ వాళ్ళు వేస్తున్నారు వస్తావా?” అని నన్నడిగాదు రాములు. ఆ సమయంలో పబ్లిక్ ప్లైన్స్ క్లాస్ ఉంటుంది కదా? అని నేను అమాయకంగా ప్రశ్నించాను. “ఎకనమిక్స్ క్లాస్ రూమ్లో నేర్చుకుండా మనుకుంటున్నావా? అది పరీక్షల్లో మార్కులు తెచ్చుకోవడానికి పనికొస్తుంది. క్లాస్రూమ్ వదిలి బయటికిరా! ఆక్షాడ నిజమైన ఎకనమిక్స్ నేర్చుకో” అన్నాడు రాములు. ఆ రోజునుంచే యునివర్సిటీకి అవతల ఉన్న సమాజాన్ని చదివి నేర్చుకున్నాను. పేదలు, బాధితులు, అణగారిన వారి పట్ల ఎకనమిక్స్ చదవు నా అవగాహనను పెంచి నా త్రిస్తవ వాదానికి మరో పార్శ్వాన్ని జోడించింది. సమీన సిద్ధాంతానికి జీవితాన్ని అంకితమిచ్చిన బుర్రా రాములు ఆచరణ నేటి తరానికి తరగని స్వార్థి.

- డి.ఎ.ప్రభుకిరణ్

ప్రైదరాబాద్

సాక్షి

18.05.2011

నిత్య నిర్వంధాలను ఎదిరించిన రాములు

క్యాన్సర్ వ్యాధితో మరణించిన హక్కుల ఉద్యమనేత డా॥ బుట్రా రాములుకు నివాళులర్పిస్తూ ఆయన బంధుమిత్యలందరికి ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియజేస్తున్నాను. డా॥ బుట్రా రాములు అమరత్వాన్ని ఎత్తిపట్టి ఆయన ఉద్యమ వారసత్వాన్ని కొనసాగిస్తామని ఘనంగా ప్రకటించినట్టి బిడ్డతో సహో అందరికి పేరు పేరునా జేజేలు తెలియజేస్తున్నాను. ఇది నిత్య నిర్వంధంలో విరామ మెరుగకుండా కృషి చేసిన డా॥ బుట్రా రాములును శాశ్వతంగా ప్రజల మధ్య సజీవమొనరుస్తుందని ప్రకటిస్తున్నాను.

1970 దశకంలో ముందుకు వచ్చిన అనేక విష్వవ ప్రజాసామీక ఉద్యమాలకు ప్రతీకగా నిలిచిన డా॥ బుట్రా రాములుకు ఆయన కుటుంబ నేపథ్యం సైతం వర్ధ - కుల స్పృహాను అందించింది. విష్వవ విద్యార్థి సాయకునిగా, కాకతీయ యూనివరిటీ విద్యార్థి సంఘానికి అధ్యక్షునిగా, హక్కుల నేతగా, తెలంగాణ ఉద్యమంలో క్రియాశీల కార్యకర్తగా అతని సుదీర్ఘ ప్రయాణంలో అనేక అంశాలు పాజిటివగా స్వీకరించదగ్గవి. ఈ క్రమంలో అతని రచనా వ్యాసంగం, ఆహారం, వ్యవహరిక భాష, నిర్వంధ శిబిరాన్ని చివరిదాకా వీడని ఆత్మ పట్టుదల ఆదర్శమూ, అనుసరణీయం కూడా. సాప్రాజ్యావాద ప్రపంచికరణ నేపథ్యంలో ప్రజాసామీక ఉద్యమాలు, సామాజిక ఆర్ద్రిక పరిస్థితితో వాటి సంబంధాలు తీవ్రంగా చర్చించి దిశా నిర్దేశం చేసుకోవాల్సిన సమయంలో ఈ ఆకస్మిక మరణం తీరని లోటు. ఆ రకంగా భారతదేశం ఒక క్రియాశీల కార్యకర్తను కోల్పోయింది.

సాప్రాజ్యావాదమే నేరుగా దేశీయ సహాజ సంపదలను కొల్లగొడ్డు, సెజ్లల పేరిట ప్రజలను నిరాశ్రయులను చేస్తూ ప్రజల నెత్తిమీద యుద్ధాలను రుద్ధతున్న పరిస్థితుల్లో ప్రజల హక్కుల గురించి గొంతెత్తడం కత్తిమీద సాము వంటిదే. బలవంతపు విస్తాపనల నుండి జీవించి మనుగడ సాగించడానికి ప్రతిఘటన సైతం ప్రజాసామీక హక్కుగా చాటుతున్న సమయంలో ప్రజలను వెన్నుంటి ఉండేవారు సైతం దాడులకు గురికాబడ్డున్నారు. ఈ పరిస్థితుల్లో తెలుగునేల, తెలంగాణ అందించిన డా॥ బుట్రా రాములు మృతి తత్కాండం పూడ్చుకోలేనిది.

ఇలాంటి కృషిలో ప్రజా ఉద్యమాలకు న్యాయాన్ని, సాలిడారిటీని అందించి రాష్ట్రంలో

శాంతి చర్చల్లో క్రియాశీల పాత్ర నిర్వహించిన ఎన్.ఆర్.శంకరన్, కె.జి.కన్నాభిరాన్ లాంటి అనేక మందిని భౌతికంగా కోల్పోయాము. ఈ సందర్భంగా వీరందరిని స్ఫురించుకుంటు వారికి జోహ్రర్హిస్తున్నాను. ఇలాంటి సమయంలో హక్కుల ఉద్యమం రాజ్యహింసతో అన్ని సామాజిక అంచివేతలకు వ్యతిరేకంగా ఐక్యంగా గొంతు విప్పాలని కోరుకుంటూ, డా॥ బుట్రా రాములు స్వార్థక వేదిక అలాంటి కార్యాచరుడు తొలి అడుగులు వేయాలని అభిలషిస్తున్నాను.

- అమర్

15.05.2011

హక్కుల పత్రం

సృజనాత్మక ఉద్యమకారుడు

మనిషి ఆలోచనలను, విధానాలను అతని ఆహోర్యం, కదలికలు, చర్యలు పట్టిస్తాయి. అతని ఇద్దరు కుమార్తెలపేర్లు జన...రణ. అతను నిరంతరం ధరించింది ఒక అతి సాధారణ లాల్చి, పైజామా, భజన ఒక బట్ట సంచీ... ముఖంపై నిరంతరం చిర్పువ్యాపి మనిషిని హింసించే ఏ అధికారినైనా అసహ్యంచుకుంటూ, ధిక్కరిస్తూ, ప్రశ్నిస్తూ కణ కణలాడే రెమడు కళ్ళు. వెరసి అతను ఒక సాదా సీదా నిఖార్పయిన ‘మనిషి’. అతను బుట్టా రాములు. రచయిత, ఉద్యమకారుడు. మానవ హక్కుల కోసం పోరాడినవాడు. అతను ఒక అతి సాధారణ వెనుకబడ్డ కుటుంబంలో.. మట్టిలో నుండి పుట్టిన నిప్పు మొలక. అంతిమంగా పెరిగి, ఎదిగి, విస్తరించిన అగ్ని వృక్షం . బుట్టా రాములు- ఒక మామూలు మనిషి ఎలా మానవియ విలువలను ఉన్నతీకరిస్తూ, బలహీనుల, బడుగు జీవుల గొంతుగా ప్రతిధ్వనిస్తూ, తనను తాను ఒక ‘ప్రశ్నగా’ సంధించుకుని ఎంత అర్థవంతంగా జీవించగలడో జీవించి ఒక ఉదాహరణ చూపించినవాడు. హి ఈజ్ సెల్వ్స్ మెండ్. చనిపోవలసిన వయసు కానేకాదు రాములది. అతను పుట్టింది 1954 జూన్ 10న శిలా వరంగల్లో. ఈనెల (మే) 14న కన్ను మూశాడు. ఏ విశిష్ట నేపథ్యమూ లేని కుటుంబం. అతని బాల్యం రాతి నేలలో నుండి తలెత్తి నిలబడ్డ చిరుమొలక వంటిది. మనిషి.. తనను తాను నిప్పుకణికగా రూపొందించుకునేందుకు ‘చదువే’ ఆయుధమని గ్రహించి పుస్తకాలను నేస్తాలుగా చేసుకుని 1978లో బి.ఎ., తర్వాత ఎం.ఎ (ఎకనామిక్స్), కాక్షియ విశ్వవిద్యాలయం నుండి 1985లో ఎం.ఫిల్, 1990లో అగ్రికల్చరల్ ఎకనామిక్స్లో డాక్టరేట్ పొందాడు. చదువును కూడా ఒక్క మెట్టు సాధించాడు.

మరోవైపు జీవితపోరాటం - పేదరికం, ఉపాధి అన్వేషణ.. అవినీతిమయమైన ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో ముఖాముఖి. 30వ ఏట వరంగల్ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ కళాశాలలో పార్ట్‌టైం/కాంట్రాక్ట్ అధ్యాపకునికగా నామమాత్ర నియామకం.. ఆ విధంగా పెనుగులాట తర్వాత తన ముప్పుయ్యేడవ ఏట.. అంటే 1991లో కాక్షియ విశ్వ విద్యాలయం లోకి అధ్యాపకునిగా ప్రవేశం. వెరసి... మొక్క వ్రేణ్ణానుకుని నిలబడ్డానికే జీవిత కాలమంతా యుద్ధం చేసినట్టు, సగం జీవితం కంటే ఎక్కువ కాలం పాదాలను బలంగా

నిలుపుకునేందుకే అతను వ్యవస్థతో పెనుగులాడాడు. అందువల్ల అతని తత్వం, స్వభావం, విధానం .. అన్నీ క్రమక్రమంగా ధిక్కారంగా , ప్రశ్నగా పదునెక్కి, చివరికి అడడిని ఎవరికీ లొంగని అజేయమైన యోధుణ్ణి చేశాయి. అన్నింటినీ మించి ఒంటరిగా నిలబడి తిరుగబడే ద్విర్యశాలిగా రూపుదిద్దాయి. ప్రశ్న తన వైయక్తిక పరిధిని దాటి విస్తరిస్తూ, సమాజపరమై సకల ఫీడిత జన హక్కుల పరిరక్షకునిగా ఆయనను తీర్చిదిద్దాయి.

ఖిలా వరంగల్లులో 1978ఆక్టోబర్ 2, గాంధీ జన్మదినం నాడు ఆయన రైతులు, పాలేర్ల బీద పిల్లలకోసం ప్రారంభించిన పారశాల ఏర్పాటును ప్రతిఘటిస్తూ మిల్స్కాలనీ పోలీసులు కేసు నమోదు చేసి హింసించారు. 1980లలో వరంగల్లు నగరమంతా సారా వ్యాపారుల గుట్టిట్లో నలిగిపోతున్నప్పుడు, ఖిలా వరంగల్లుకు చెందిన నాగపరి యాదగిరి హత్యకు వ్యతిరేకంగా, సారా కాంట్రాక్టర్లకు వ్యతిరేకంగా జన సమీకరణ చేసి బుర్రా రాములు ప్రదర్శన నిర్వహించారు.

1985లో వరంగల్లో .. పౌరహక్కుల నేత డా॥ రామనాథంను హత్యచేసిన తర్వాత, 1991లో నక్సల్ మాజీమంత్రి హాయగ్రీవాచారిని హత్యచేసిన తర్వాత ప్రతిగా పోలీసులు మరో పౌరహక్కుల నాయకుడు నుర్రా ప్రభాకరరెడ్డిని చంపిన తర్వాత... దాదాపు పౌరహక్కుల నేతలందరూ ఓరుగల్లును ప్రాణబయంతే విడిచిపెట్టి హైదరాబాద్లో తలదాచుకుంటే .. బుర్రా రాములు ఈ నేల పైననే తన చావైనా బ్రతుకైనా అని నిర్ధారించుకుని ఓరుగల్లు నేలను తన పోరాట కేంద్రంగా నిర్మించుకున్నాడు. ఇదంతా ఒక వ్యక్తి.. తన నమ్మిన సిద్ధాంతంకోసం, చేరవలసిన లక్ష్యం కోసం, చైతన్యవంతం చేయవలసిన బదుగు ప్రజలకోసం భరించిన ఎదతెగి హింస... క్షోభ.. దుఃఖం.

ప్రజల కోసం..ప్రజలచేత ఏర్పాటు చేయబడ్డ ప్రభుత్వం ప్రజల్నే దోషులను చేసి హింసించే ఈ అరాచక వ్యవస్థ మారాలి. దీన్ని మార్పుదాం రండి' అన్న ఏకైక నినాదంతో బతుకంతా సాగించిన మహో సంగ్రామంలో రాములు అలసి క్షణ కాలం విత్రమించిన చాయలు ఏనాడూ కనబడలేదు. అతనాక అవిక్రాంత యోధుడు. సాహసి. ఎప్పుడూ ప్రజలు బుర్రా రాములు ముంగిట కనబడరు. ప్రజల హక్కులు భంగపడ్డున్న చోటును, ప్రజలు హింసను ఎదుర్కొంటున్న ప్రాంతాన్ని, ప్రజల జీవితం ధ్వంసమాతున్న సందర్భాన్ని పసిగట్టి, తెలుసుకుని తానే అక్కడ ప్రత్యక్షమై కార్యాచరణ చేపడతాడు. హింస ఏర్కమైనదైనా .. దాన్ని రాములు వ్యతిరేకించాడు. అది రాజ్యహింసయతే ప్రభుత్వాలను ప్రశ్నించాడు. అది నక్కలైట్ల చేత జరిగిన హింసయతే వాళ్ళనుకూడా నిలదీశాడు. విభేదించాడు. ప్రతిఘటించాడు. డా॥ కందాల బాలగోపాల్తో కలిసి ‘మానవహక్కుల వేదిక’లో కీలకపాత్ర వహించాడు. బాలగోపాల్తో కలిసి రాష్ట్రంలోనేకాక, కాళీర్ లోని మానవ హక్కుల

ఉల్లంఘన, ఛత్రీన్గడ్లో సల్వ్జుడుం ఆరాచకాలు, సెంజ్ బాధిత రైతుల సమస్యలపై విస్మయ అధ్యయనాలు - ఇలా దాదాపు 60 పరిశీలన, అధ్యయనాత్మక ప్రతాలను రాములు వెలువరించాడు.

ప్రజల్లో తమ హక్కుల స్థుహ, పరిరక్షణ భావనను రగిలించడం కోసం రాములు రెండుసార్లు ఎన్నికల బరిలోకి కూడా దిగాడు. సిపిఐ (ఎం.ఎల్), జనశక్తి నేతుల సన్నిహిత సంపర్కంల్లు 1991లో జరిగిన సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో వరంగల్లు లోకసభ స్థానానికి సిపిఐ ఎంఎల్ అభ్యర్థిగా పోటీచేసి, మరోమారు హన్సుకొండ అసెంబ్లీ నియోజకవర్గ అభ్యర్థిగా పోటీచేసి ఓడిపోయాడు. రాములులో చాలామందికి సృష్టింగా కనిపించని అజ్ఞాతకోణం.. అతని సృజనాత్మకత, ఆయన రాసిన ‘ఏడో సారా కథ’ ఒక ఉత్తమశ్రేణి రచన. గి బతుకెందుకు?’. ‘అభివృద్ధి రూపొంతరం’, ‘జోవోసం’ మంటి ఇతర రచనలన్నీ కూడా రాములులోని మంచి రచయితను పరిచయం చేస్తాయి.

- రామా చంద్రమౌళి

20.05.2011

సూర్య

With Best Compliments from :

**TELANGANA
RESOURCE CENTRE
WELL WISHERS**

దిగంతాలకేగిన హక్కుల పెద్ద దిక్కు

అందరిలో కొందరిగా కాక .. కొందరిలో ఒకరిగా మెలగడం ఓ విశిష్టత! అయితే ... కొందరిలో ఒకరిగా తన ప్రత్యేకతను నిలబెట్టుకుంటూనే .. అందరిలో ఒకడిగా కలసిపోయి మెలగడం, సాధారణంగా కనిపించడం, మాములు మనిషిగా ప్రవర్తించడం, నిరాడంబరతకు నిలువుటద్దం బుర్రా రాములు. నిర్మాగ్యుల పాలిట ఆపన్న పాస్టం. కలిన పదఘుట్టనల కింద నలిగిపోతున్న బడుగు జీవుల కన్నీరు తుడిచేందుకు బాహువలు బావుటాలు చేసి రణన్నించాడం చేసిన స్వరం! ఎక్కుడో అడవిలో బూకపు ఎన్నోంటరీలో చనిపోయిన ఓ అభాగ్య మృతదేహానికి న్యాయం కోసం విచ్చుకున్న గొంతు! దానికి మరో పేరే ప్రాఫెసర్ బుర్రా రాములు! రాజ్యహింసనే కాదు. ఆ మాటకొన్నే ... నాగరిక సమాజంలో అన్ని రకాల హింసనూ నిక్కిచ్చిగా వ్యతిరేకించిన ధీశాలి. అర్ధిక శాస్త్రంలో అసమాన మేద్ఫో సంఘత్తిని సాంతం చేసుకున్న ప్రాఫెసర్ బుర్రా రాములు పుట్టింది ఓరుగల్లు కోటలో 1954 జూన్ 10న ప్రగతిశీల ప్రజాస్వామ్య విద్యార్థి ఉద్యమంలో కార్యకర్త, కాకతీయ యూనివర్సిటీ వామవక్ష విద్యార్థి ఉద్యమంలో భాగం, వరంగల్ రైతుకూలి ఉద్యమాలతో కార్యక పోరాటాలతో దోషీ, పొరహక్కుల ఉద్యమంతో పరిచయం గల రాములు డాక్టర్ రామనాథం మరణం తర్వాత ఏర్పాటు చేసిన పొరహక్కుల జిల్లా కమిటీలో ప్రభాకరరథెడ్చితో పాటు బాధ్యతలు నిర్వహించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ పొరహక్కుల సంఘం (ఎపిసిఎల్సి) రాష్ట్ర కార్యదర్శులలో ఒకరుగా ఉన్నారు. కాకతీయ యూనివర్సిటీలో అర్థ శాస్త్ర ఉపాధ్యాయుడిగా ఉద్యోగం నిర్వహించారు. రాములు పారశాల చదువు ఖిలా వరంగల్లోనే సాగింది.

కాకతీయ యూనివర్సిటీ నుంచి 1978 లో చివ్వ పూర్తి చేశారు. ఎకనామిక్సులో ఎంఎ చేశారు. 1985లో ఎంఫిల్, 1990లో పి.పోచెడి పూర్తిచేశారు. అగ్రికల్చర్ ఎకనామిక్ పొలిటికల్ ఎకనామిక్ సబ్జక్చులో స్పెషలైజెషన్ చేశారు. 1983 నుంచి 1991 వరకు యూనివర్సిటీ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ కాలేజీలో పార్ట్‌టైం చేశారు. అడపోక్ మద్దతులో 1991 మార్చి నెన కాకతీయ యూనివర్సిటీలో అధ్యాపకుడిగా చేరి ఇప్పటివరకు కొనసాగారు. హక్కుల ఉద్యమంపై చెరగిన ముద్రవేసిన డాక్టర్ కండాల బాలగోపాల్, డాక్టర్ బుర్రా రాములు కాకతీయ యూనివర్సిటీ అధ్యాపకులే. ఆంధ్రప్రదేశ్ పొరహక్కుల సంఘం

(ఎసిసిఎల్) లో చురుకైన పాత్ర పోషించిన బాలగోపాల్ కొన్ని విభేదాల కారణంగా మానవ హక్కుల వేదిక (హెచ్ఆర్ఎఫ్) ను ఏర్పాటు చేశారు. ఆ సమయంలో బుర్రా రాములు ఆయన వెన్నుంటే ఉండి సంస్థ నిర్మాణంలో భాగస్వాములయ్యారు. వీరిద్దరు కలసి రాష్ట్రంలోనే గాక దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో జరిగిన ఎన్కోంటర్స్‌పై నిజ నిర్ధారణకు వెళ్లారు. కాశ్మీర్లో మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనపై ఛత్రీనగధీలో సల్వోజుడుం అరాచకలపై రాష్ట్రంలోని సెంజ్ బాధిత రైతుల సమస్యలపై అధ్యయనం చేశారు. బాలగోపాల్ మరణంతో చుక్కానిని కోల్పోయిన మానవ హక్కుల ఉద్యమం రాములు మృతితో పెద్ద దిక్కును కోల్పోయింది.

ఓరుగల్లు ముద్దుబిడ్డగా ఉద్యమాలకు ఉపాపిరి పొసి తన కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చారు బుర్రా రాములు. ఆయన పొరాట ప్రస్తావం జన్మస్థలమైన ఖిలా వరంగల్ నుంచే ప్రారంభమైంది. ప్రజల హక్కుల కోసం పరితపించిన ఆయన పోలీసుల హింసను ఎదుర్కొన్నది జాతిపిత మహాత్మాగాంధీ జన్మదినం రోజే. నిరక్షరాస్యమైన రైతులు, పాలేర్ కోసం పారశాలను ఏర్పాటు చేయడాన్ని నేరంగా భావించిన మిల్స్ కాలనీ పోలీసులు 1978 అక్టోబర్ 2న రాములు పై కేసు పెట్టారు. అలా మొదలైన రాజ్యప్రాంత క్రమేపి పెరుగుతూ వచ్చింది. విషవ విద్యార్థి సంఘమైన పిడిఎస్ యు నాయకుడిగా ఎదుగుతున్న రాములు పోలీసులకు టార్గెట్‌గా మారారు. విద్యార్థి దశ నుంచే బుర్రా రాములు విలక్షణమైన వ్యక్తిత్వాన్ని కనబరిచేవారు. ఎమర్జెన్సీ తర్వాత ఉపేసగా సాగిన ప్రజా ఉద్యమం ఆప్టటి యువతను సహజంగానే కదిలించింది. ఈ క్రమంలో కోటలో ఆప్టటికే కాక్షియ మిత్రమండలి పేరుతో కళా ప్రదర్శనలిస్తున్న ప్రగతిశీల భావాలు కలిగిన కొందరు రాములును ఆకర్షించేందుకు ప్రయత్నించారు. ఊరుమ్మడి బతుకులు అనే నాటికలో రాములు జంగయ్య పాత్రంలో నటించారు.

ఈ పరిచయం ఆయన పిడిఎస్ యు వైపు అడుగులు వేసేందుకు దోహదం చేసింది. అక్కడి నుంచి ఆయన ప్రగతిశీల భావాలమైపు ఆకర్షితులవుతూనే హక్కుల నేతగా ఎదిగారు. ఆయన ఆప్టటి నుంచే ఒక పెద్దరికం కనబరిచేవారు. క్రమంగా దానికి అలవాటు పడ్డారని సన్నిహితులు చెబుతుంటారు. మానవ హక్కుల వేదిక రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షుడు ప్రాఫేసర్ బుర్రా రాములు గత కొంతకాలంగా క్యాన్సర్తో భాధపడుతూ హన్సుకొండలోని ట్రైవేట్ ఆస్పత్రిలో 15.05.2011 శనివారం కన్నుమూళారు. పోర, మానవ హక్కులపై అధ్యయనం, వాటికోసం పోరాటం చేసే వారికి మార్గదర్శకుడు రాములు. ఆయన మృతి హక్కుల ఉద్యమానికి ఒక కుదుపు.

- కొలనుపాక కుమారస్వామి నాయా

ఆంధ్రప్రద్రభ, 25.05.2011

‘బుర్ర రాములు హజిర్హాసో’

‘బుర్ర రాములు హజిర్హాసో’ కోర్టులో మారుమాగే పిలుపిది.

ఒక విద్యార్థిగా అందరికి చదువు అందుబాట్లోకి రావాలని, సమయాల్లుకుండా విద్యార్థులుండాలని ఆశపడ్డాడు. ఎన్నో ఉద్యమాల్లో పోలీసులకు తన ఒంటి నప్పుచెప్పి పాల్సోన్నాడు. ఒళ్ళంతా గాయమైనా అతన్ని వాళ్ళు ఒడల్లేదు.

గాయాలో నిప్పుకణమైన అతన్ని బోనెక్కిచ్చారు.

ఉలికిష్టడ్డ కోర్టువారు అతన్ని గాయాల వెలుగులో విద్యుద్దిపాల్చి చూశారు. అతను అతనుకాదు. గాయం, గాయం మనిషులా అవుతాడు. కాదు కాక కాదు. అందుచేత అతన్ని పట్టుకొండి కోర్టులో హజిరుపర్చండి.

ఎందుకైనా మంచిది కోర్టు చీకటి కొట్లలో వెలుగులా ప్రసరిస్తున్నాడో చూడండి. ‘బుర్ర రాములు హజిర్ అని పలవండి’ అదేశించారు కోర్టువారు.

అన్నాయమైపోయిన వాళ్ళలో దాక్కున్నాడు. గాయపడ్డ వాళ్ళ గాయాల్ని కడుగుతున్నాడు.

ముట్టుకొంటే కాలిపోతాయేమో మట్టుబెడితే మంచిది. అందుకు కోర్టు ఒప్పుకోలేదు. ఏ పని చేసినా చబ్బట్టంగా చెయ్యాలి. అందుకు మాకు చిక్కడం లేదు. హజిర్హాసో అని గొంతు చించుకొని అరిచినా ఉలకడం లేదు పలకడం లేదు. ఎవరి చొక్కా చించి చూసినా వారి వారి గుండెల్లో దాక్కుంటున్నాడు. క్షంతవ్యుడు కాదు. ధిక్కారి. ఇదేమిటంటే చిరునవ్వు చిందిస్తాడు. ఇందరి గుండెల్లో దాక్కున్నవాళ్ళి రప్పించడం అమత సులభం కాదు. కోర్టుల్లోను అతని మీద కేసులు పెట్టాలి. కోర్టువారంతా కావు కావు మనకుండా బుర్ర రాములు హజిర్ హాసో అని అరవాలి. అప్పటికి అతను హజిరు కాకపోతే వారెంట్ ఇయ్యండి. దేశాన్ని జల్లెడపడతాం. గుండెల్ని గుండెసి పేట్టేనా సరే అతన్ని పట్టుకొని హజిరుపరుస్తాం. చట్టాన్ని నిలబెడతాం. రూల్ ఆఫ్ లాని కాదనే దైర్యం లేకుండా చేస్తాం.

వారెంట్ ఇప్పుండి మాకు. బుర్ర రాములు హజిర్హాసో అని చెవి కింద జోరీలాగా అరిచినా అతనిలో ఉలుకులేదూ పలుకూ లేదు.

చదువొదిలేసి ఉద్యోగం వెలగబెటుతున్న అతనిలో మార్పు రాలేదు.

మీరెంత అరిచినా చెవిటి వాడి ముందు శంఖం ఊదినట్టుగా ఉండతనికి. ఉట్టి దొంగ నాటకం అది. చెముడు లేదు. చెముడాలైకిస్తే అతని అరుపులు అతన్ని కరిపిస్తాయి. మమ్మల్ని నిలయమంటే పనిచేసి చూపిస్తాం.

న్యాయంగానైతే ప్రతి దొంగకీ అతని పేరు పెట్టాలి. అన్ని నేరాలకీ అతణ్ణి బాధ్యణ్ణి చెయ్యాలి. హాజిర్ హో అని ఎవర్చి పిలిచినా అతనే పిలిచినట్టుండాలి. అస్తిత్వం కోల్పోయిన దొంగలే పోలీసింగ్ చేసి వాణ్ణి పిలక పట్టుకొని యాడ్చుకొస్తారు. ఎంత పొగరు వాడికి, ఎంత కండకావరం వాడికి. వాణ్ణి కాకులకి, గెద్దలకు వేస్తే కూడా ఒంటిమీద కండలేదని ఒగ్గేస్తాయి. అలాంటి వెదవకీ ఎక్కణించొచ్చింది బలం? తప్పుడు సారీ! తప్పుడు. ఎలాగైనా సరే వాణ్ణి సంజాయిషీ చెప్పుకొనేలా చెయ్యాలి.

బట్టేసి చెబుతున్నాం. వాడికి చట్టం మీద, కోర్సుల మీదా గౌరవం లెదు. సత్యప్రమాణికంగా చెబుతున్నాను. మీ కాల్చే ముల్లు దిగి అమ్మా అన్నా నేనున్నానంటూ వాడే పలుకుతాడు. కావాలంటే ఉట్టిట్టిగానే ఆర్తనాదం చెయ్యింది.

సిలువ మీద క్రీస్తీ మిమ్మల్ని ప్రేమగా పలకరిస్తాడు. ఆ క్రీస్తునేనా క్షమించొచ్చు. యా బుర్ర రాముల్ని యా దొంగ రాముల్ని క్షమించడానికి వీలేదు.

యింకా యింకా మౌస్త్ర వాంటెడ్ ఫెలోసి పిలవడానికి వీలేదు. ‘బుర్ర రాములు హాజిర్ జో’ అంటే ఘలితం ఉండదు. వారెంట్ ఇవ్వండి.

లివింగ్ అర్ డెడ్ ఎక్కడున్నా పట్టి తెస్తాం. ఆ చిరునవ్వెందుకో మమ్మల్ని వెంటాడుతోంది. అందులో మేం దహించిపోకముందే వారెంట్ ఇవ్వండి. వాణ్ణి పట్టి తెస్తాం అన్నారు పోలీసులు.

వారెంట్ ఇస్తే అతన్ని పట్టుకోవడానికి పోలీసు నేలని తప్పుతే అందులోంచి పచ్చని పైరె, పైరగాలికి చిరునవ్వె నవ్వుతాడేమో.

ఇట్టు నథింగ్ బట్ ఆడింగ్ ఇస్కుల్టు ఇంజార్. ఒద్దొద్దు ఆ పని ఇప్పుడే చెయ్యొద్దు. చట్టం అములుప్రముని నిలేనే వాణ్ణి అర్ట్స్ చెయ్యమంటే కోర్సువారు బోనెక్కాల్ని ఉంటుంది. అందుచేత మరో ఆపర్చ్యునిటీ ఇద్దాం?

బుర్ర రాములు హాజిర్ హో అని ఎలుగొత్తి దిక్కులు పిక్కబిల్లేలా ఊళ్ళూ వాడలూ, అడవులూ కొండలూ కోసలూ ఏకమయ్యేలా పిలిపిధ్యాం.

మబ్బుల్లోంచో కొండ కోసల్లోంచో అలగా జనం గుండెల్లోంచో దగాపడ్డ చెల్లెళ్ళ గాయాల్లోంచో మట్టిని చీల్చుకొనో, చిరుగాల్లోంచో బయటకొస్తాడు.

‘బుర్ర రాములు హాజిర్ హో’

‘బుర్ర రాములు హాజిర్ హో’

పిరికివాళ్ళు అది విని దిక్కులు చూసారు. పోలీసులతో సహా పిరికి వాళ్ళంతా.

నేలమీద గాయమై మండుతున్న రాములు మీద కాలేసాడెవరో.

చిత్తికి పోయిన నిప్పుకణం ముక్కులై నుదిక్కులా పడింది.

‘బుర్ర రాములు హాజిర్ హో’ నినాదమైంది.

- వంకాయల వీరభద్రయ్

25.05.2011, వార్త

బుర్రా రాములు - హక్కుల ఉద్యమం

అమావస్యనాడు వెలుగుతున్న కొవ్వొత్తి ఆరిపోతే ఎంత చీకటో - బుర్రా రాములు ఇప్పుడు మన నుండి వెళ్లిపోవటం అంతే.... మానవ హక్కుల ఉద్యమంలో తెలంగాణలో ఇప్పుడు పూర్తిగా చీకటి కమ్ముకుంది. బాలగోపాల్ మరణించిన తర్వాత మానవహక్కుల ఉద్యమంలో బుర్రా రాములు కొంత కృషి చేస్తున్నాడు, చేస్తాడు. మానవ హక్కుల ఉద్యమం ఆరిపోకుండా బ్రతుకుతుందని ఆశపడ్డాం. ఇటువంటి ఆశలన్నీ నిరాశలుగా మారిపోయాయి.

రెండు సంవత్సరాలుగా శౌరహక్కుల ఉద్యమంలో తీవ్రంగా కృషి చేసిన ముగ్గురు యోధులు చనిపోవటం నిజంగా ఉద్యమానికి పెద్ద దెబ్బ. తీవ్ర మనస్తాపం కల్పించే విషయం. ప్రపంచికరణ తర్వాత - మానవహక్కులు పూర్తిగా ధ్వంసమవుతున్న తరువాంలో వీరంతా చనిపోవటం తీరని లోటు. బాలగోపాల్ ఆ తర్వాత కన్యాభీరాన్ ఇప్పుడు బుర్రా రాములు. బుర్రా రాములు బాలగోపాల్లాగా విప్రత ప్రాతిపదికమీద పని చేసిన వ్యక్తి కాకపోవచ్చు). అయినా మానవ హక్కుల కొరకు నిరంతరం కృషి చేశారు. నిజాయితీగా అడుగులు వేసిన వ్యక్తి. వ్యవస్థతో రాజీపడని యోధుడు. మామూలు ప్రజల హక్కుల కొరకు, శ్రమజీవుల హక్కుల కొరకు నిరంతరం శ్రమించిన వ్యక్తి. ముఖ్యంగా వరంగల్లో పేద ప్రజలకు పెద్ద దిక్కుగా ఉన్న బుర్రా రాములు మృతి హక్కుల ఉద్యమానికి తీరని లోటు. శౌరహక్కులు, ప్రాధమిక హక్కులు, మానవ హక్కులు పూర్తిగా నశిస్తున్న కాలమిది. రాజ్యాంగబ్ది హక్కులకే దిక్కులేని కాలమిది. ప్రజాస్వామ్య హక్కులను ప్రజాస్వామ్యం పేరుతో ధ్వంసం చేస్తున్న కాలమిది. పేదవాడికి జీవించే హక్కు కరువయిన కాలమిది. ఇటువంటి కాలంలో బుర్రా రాములు చనిపోవటం ఉద్యమానికి తీరని నష్టమే.

ఉద్యమానికి నష్టంసరే! మానవ హక్కుల ఉద్యమాన్ని కొత్త పంథాలో నిర్మించవలిన అవసరముంది. బాలగోపాల్, కన్యాభీరాన్, బుర్రా రాములు ఈ ముగ్గురు కూడా అనారోగ్యంతో వనిపోయిన వారే! కానీ శౌరహక్కుల కొరకు పోరాడిన యోధులను కొండరిని అంధ్రప్రదేశ్లో కాల్చించపారు, కొట్టి చంపారు. అసలు శౌరహక్కుల ఉద్యమంలో కృషి చేయటమే తప్పు అనే పరిస్థితి తెచ్చిపెట్టారు. ఇది నిజమైన ప్రజాస్వామ్యమయితే

ప్రజాస్వామ్య హక్కుల కొరకు పోరాడే వారిని ప్రభుత్వమే ప్రోత్సహించాలి. కానీ ఇక్కడ కాల్చి చంపతున్నారు, వేదిస్తున్నారు. ఉద్యమంలో పనిచేయటమే చట్టరీత్యా నేరమనే పరిస్థితి తెచ్చిపెట్టారు, సృష్టించారు. ఎంత దుర్మాగ్ధమిది. ప్రజాస్వామ్య విద్రోహమిది.

భారతదేశంలో నిజమైన పౌరులకు హక్కులున్నాయి? - ముఖ్యంగా శ్రమజీవులకు ప్రజాస్వామీక హక్కులున్నాయా? - రాజ్యంగబధ్య హక్కులు వీరి విషయంలో ధ్వంసం కాబడ్డాయి. రాజ్యంగ సూత్రాల ప్రకారం, చట్టం అంకెల ప్రకారం ధనవంతులు, కోచీశ్వరులు, కార్సోరేట్ శక్తులు - స్వగ్రహ తమవి కాని హక్కులన్నీ అనుభవిస్తున్నారు. ఇక్కడ విచిత్రం, విషాదమేమిటంటే ఈ ప్రజాస్వామ్యంలోని అన్ని రాజకీయ పార్టీలు, అన్ని పాలక పక్షాలు మానవహక్కులను ధ్వంసం చేస్తున్నవారే! ఇక్కడ దైతుకు మ భూమిమీద హక్కులేదు, పండించిన పంటకు ధరమీద హక్కులేదు. చదువుకున్నాడికి ఉద్యోగంమీద హక్కులేదు, పౌరులకు ప్రశ్నించే హక్కులేదు, రాజ్యంగ సూత్రాలను రక్షించమని అడిగే హక్కు ఎవరికి లేదు. విషాదమేమిటంటే ఈ వ్యవస్థలో నిటారుగా జీవించే హక్కు ప్రజలకు లేదు. నేను పౌరహక్కుల సంఘం కార్య దర్శిగా ఉన్న రోజుల్లో పౌరహక్కుల వేదికను విశాల ప్రాతిపదికగా నిర్మించాలని అభిప్రాయం వ్యక్తికరించేవాళ్ళం. పోరాదేవాళ్ళకు మాత్రమే పౌరహక్కులనే గీతల మర్యాద ఉద్యమ నిర్మాణం సరియైనది కాదన్నాం. మనిషికి జీవించే హక్కు, రాజ్యంగ హక్కులను అనుభవించే హక్కు, ప్రాథమిక హక్కులకు భంగం కలుగని రీతిలో పాలకపక్షాలు ప్రవర్తించాలని డిమాండ్ చేసేహక్కు పౌరహక్కు ఉద్యమానికి గీటురాయిగా ఉండాలనుకున్నాం క్రమ క్రమేణ పౌరహక్కుల ఉద్యమంతో పాటు మానవహక్కుల ఉద్యమం ఎదిగింది. పౌరహక్కుల ఉద్యమంలోని సైద్ధాంతిక బేధాలతో బాలగోపాల్ ప్రక్కకు జరిగి బుద్రా రాములుతో కలిసి మానవ హక్కుల ఉద్యమం నిర్మించారు. అది చరిత్ర. కాలం చాలా మారిపోయింది. ప్రపంచీకరణ పేద ప్రజల కడుపు కొట్టింది. వారు బ్రతికే హక్కును కాలరాచింది. కార్మికుల హక్కులు మంటగలిసాయి. దైతులు, కార్మికులు జీవించే హక్కు కోల్పోయారు. ప్రపంచ కార్సోరేట్ శక్తులు ఏకమయి పేద ప్రజలను దోషించే చేసి వారి హక్కులు సమాధి చేసారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో బుద్రా రాములు మృతి ఉద్యమానికి తీరని లోటు.

- సి. హెచ్. మధు

వార్త, 31.05.2012

హక్కుల చైతన్యానికి చిరునామా

ఒక వ్యక్తి చైతన్యానికి ఆ వ్యక్తి పుట్టి పెరిగిన సామాజిక వాతావరణం, ఆ సమాజంలోని రాజకీయ, ఆర్థిక పరిస్థితులు, సాంస్కృతిక నేపద్యం దోహదపడతాయని మనం చెపుతుంటాం. ఇవన్నీ ఉన్నప్పటికీ వ్యక్తిగత కృషి, అవగాహన, జిజ్ఞాస, పట్టుదల లేనిదే ఏ వ్యక్తి చైతన్యవంతుడు కాలేదు. బాధ్యత గల పౌరుడుగా పరిణామం చెందాలంటే అధ్యయనం, త్యాగగుణం, విషయ స్పష్టత ఆ వ్యక్తిలో తప్పక ఉండాలి. ఈ విధంగా కృషిచేసి బాధ్యతగల పౌరుడుగా ఎదిగన వ్యక్తే ఈ సంవత్సరం మే 14వ తేదీన మృతి చెందిన మానవ హక్కుల వేదిక రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షుడు బుర్ర రాములు. మానవహక్కుల వేదిక ఒక స్పష్టమైన ఆలోచనారీతిని, తాత్క్విక ధోరణిని ఆ దారిలో ప్రయాణం చేస్తున్న తరుణంలో నరేంద్రనాథ్, బాలగోపాల్ గార్లు జీవితం నుంచి నిప్పుటించారు. ఏదాదిన్నర గడవక ముందే బుర్ర రాములు కూడా కన్న మూశాడు. ప్రజాసాధ్మిక సమాజానికి, పరిపాలనా వ్యవస్థకు, రాజకీయాల్లో విలువలకు పట్టిన క్యాస్టర్సు రూపుమాపే కృషిలో నిమగ్నిదై ఉన్న రాములు తానే క్యాస్టర్ బారినపడి కన్నమూయడం అతి విపొదకరం.

రాములు వ్యక్తిత్వం, ఎదుగుదల, ఆయన ఆలోచనల్లో పరిపక్వత వచ్చిన వైనాన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటే ఆయన జీవితాన్ని బాల్య దశ నుండి వీక్షించవలసిందే. వరంగల్ రైల్వే స్టేషన్లకు ఒకటిన్నర కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న ఖిలా వరంగల్లో గొడ కుటుంబంలో జన్మించిన రాములకు అయిదుగురు చెల్లెళ్ళు ఇద్దరు తమ్ముళ్ళు ఉన్నారు. తండ్రి ఇంటి ముందే కల్లు అమ్ముతుండేవాడు. ఆదివారం, సెలవు దినాల్లో రాములు వాళ్ళ అమ్మ పక్కన కూర్చొని పెనర గారెలు, బొబ్బడాలు, కారంపూన కల్లు తాగేవాళ్ళ కోసం అమ్ముతుండేవాడు. తండ్రి తాళ్ళకు పోయి కల్లు పదుచుకొచ్చేవాడు. స్నాను నుంచి వచ్చినంక రాములు ఆక్కడికి కూడా పోయి అమ్మ చేసిన అప్పాలు, గారెలు, బొబ్బడాలు, కారపూన అమ్ముకొస్తుండేవాడు. వాళ్ళ నాన్న చాలా నెమ్ముడస్తుడు. కుల పంచాయితీలకు, గొడవలకు పోయేవాడు కాదు. రాములు అమ్మ దగ్గరికి చుట్టుపక్కల వాళ్ళ వచ్చి ఇంటి తగాదాలు మాట్లాడేవారు. చిన్నపుటి నుండి రాములు ఇవన్నీ అమ్మ ప్రక్కన కూర్చొని వింటుండేవాడు.

ఖిలా వరంగల్లో సగం గ్రామీణ, సగం పట్టణ వాతావరణం ఉంటుంది. ఆక్కడ

దాదాపు 16 వెనుకబడ్డ కులాలు, కొన్ని ఎరుకల, వడ్డెర, దూడేకుల కుటుంబాలు ఉండేవి. కోటలోపలే వ్యవసాయం ఉండేది. ఆడవాళ్ళు కూరగాయల మార్కెట్లో కూరగాయలు, పూలు అమ్మేవారు. కొందరు పొలాల్లో, కూరగాయల తోటల్లో కూలీకి వెళ్తుండేవారు. వరంగల్లో ఉన్న (బీట్) వ్యవసాయ మార్కెట్లో కమీషన్ ఎజింట్లు దగ్గర పనిచేసేవారు., వ్యాపారస్తుల దగ్గర ‘చిలుకు’ (స్లిప్) రాసేవారు. ధాన్యం తూకం వేసేవారు. ధాన్యం చిన్న స్థాయిలో మారుచేరం చేసేవాళ్ళు ఎక్కువగా ఖిలాకు చెందిన వాళ్ళు. వరంగల్ లోని కిరాణా దుకాణాల్లో, బట్టల దుకాణాల్లో, నూనె, బియ్యం మిల్లుల్లో లెక్కలు రాసేవాళ్ళు, దగ్గరలో ఉన్న ఎఫ్.ఐ.ఐ. గోదాసల్లో, అజంజాహీ మిల్లులో పనిచేసే కార్బూకులు కూడా ఎక్కువగా ఈ ప్రాంతంవారే. ప్రాదమిక స్థాయిలో పనిచేసే ఉపాధ్యాయులు, వరంగల్ సెంట్లర్ జైలులో పనిచేసే కానిస్టేబుల్స్, పోలీసు శాఖలో పనిచేసే కానిస్టేబుల్స్ మాత్రమే అక్కడి ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు. కల్పగిత కార్బూకులపై, కల్పగిత సంఘం వ్యవహారాలపై గౌడ కులానికి చెందిన ఆప్యబి శాసన సభ్యుడు ఆరెళ్ళ బుచ్చయ్య, ఆయన అనుయాయుల అధిపత్యం కొనసాగుతుండేది. ఆయనపై జిల్లా మంత్రి హయగ్రీవాచారి అజమాయీషీ ఉండేది. ఆయనకు ఏజింట్లుగా వ్యవహారించే కాంగ్రెస్ పెద్దమనుషుల జోక్కుం అన్ని విషయాలలో ఉండేది. ఖిలాలో ఉన్న సి.పి.ఎం. పార్టీ వాళ్ళ ధోరణిలో పంచాయితీలు, కార్బూకమాలు నడిపిస్తుండేవారు. ఇక్కడ ప్రజలవిశ్వాసాలు, ఆచార వ్యవహారాలు, సాంప్రదాయకంగా జరిగే కుల పంచాయితీలు, ఒప్పందాలు, తదితర అంశాలు రాములు బాల్యదశ నుంచే గమనిస్తా వస్తున్నాడు. ఖిలా వరంగల్ ప్రభుత్వ పారశాల నుంచి ఇంటర్వీడియట్ చదవడానికి హన్కూండలోని ప్రభుత్వ జానియర్ కళాశాలలో చేరాడు. విశాలమైన ప్రపంచంలోకి అడుగుపెట్టినట్టు భావించాడు. ఆయన ఖిలా బయట ఉన్న వాతావరణాన్ని ఆకతింపు చేసుకోవడం మొదలుపెట్టాడు. దేశంలో సత్యనారాయణ సింగ్ నాయకుడుగా, ఆంధ్రప్రదేశ్లో చండ్ర పుల్లరెడ్డి నేత్యత్వంలో కరీంనగర్, వరంగల్, ఖమ్మం జిల్లాల్లో జనసక్తి పార్టీ ప్రజా ఉద్యమాలు నిర్మించడం ప్రారంభం అయింది. ఖిలా వరంగల్లో అమలులో ఉన్న సాంప్రదాయక ఆలోచనలకు ప్రత్యుమ్మాయం రాములుకు జనశక్తి రాజకీయాలలో కనిపించింది. తాను ఇంటర్వీమీడియట్ చదువుతున్నప్పుడే సమస్యలను రాజకీయాలలో కనిపించింది. తాను ఇంటర్వీమీడియట్ చదువుతున్నప్పుడే సమస్యలను అవగాహన చేసుకోవడం, పంచాయితీల్లో కూర్చోవడం, పరిష్కారాలు సూచించడం, తీర్పులు చెప్పడం ప్రారంభించాడు. సరిగ్గా అదే సమయంలో ఖిలా వరంగల్లో అరుణ్ దయ సాంస్కృతిక కారయక్రమాలతోబాటు, విద్యార్థులను, యువకులను సమీకరించే ప్రక్రియ ప్రారంభం అయింది. రాములు డిగ్రీ చదవడానికి ఆర్ట్స్ కళాశాల (సుబేదారి) లో చేరిన తర్వాత పి.డి.ఎస్.యు. పట్ల ఆకర్షితుడైనాడు.

ఖిలా వరంగల్లో ఇతర మిత్రులతో కలిసి యువకుల్ని, విద్యార్థుల్ని సంఘటించే యుడం, వాళ్ళకు సమాజం పట్లు, ప్రత్యామ్నాయ రాజకీయాలపట్లు అవగాహన పెంపాందించే కృషిలో పద్దాడు.

వామపక్ష విద్యార్థిగా కె.యూలో

అయన బి.వి. శూర్పట్టయ్యేసరికి ఖిలా వరంగల్లో నాయకుడిగా ఎదిగి సామాజిక వివక్షలను, విలవలులేని రాజకీయ వ్యవస్థను ప్రశ్నించడం మొదలు పెట్టాడు. ఆ దశలో జనశక్తి రాజకీయాలకు నగరంలో ఖిలా వరంగల్ కేంద్రంగా తయారైంది. ఖిలా చుట్టూ ఉన్న పది గ్రామాలకు వెళ్ళి ప్రజలతో మాట్లాడేవాడు. పంచాయితిలు చేపేవాడు. సమస్యలకు సూచనలు చేసేవాడు. చుట్టూ పక్కల గ్రామాల ప్రజలు సమస్య వచ్చినప్పుడు సహాయం కోసం ఖిలాకు వచ్చేవారు. ఒక పెద్ద యువజనులు, విద్యార్థుల బృందాన్ని తయారు చేసాడు. దగ్గరలో ఉన్న వ్యవసాయ మార్కెట్, కూరగాయల మార్కెట్, అజంజాపీ మిల్లు, ఎఫ.సి.ఐ. గోడాన్లలో పనిచేసే కార్బూకులతో, టైన్ మిల్ల్స్ లో పనిచేసే కార్బూకులతో సంబంధాలు పెంచుకున్నాడు. రాములు నాయక్కుంలో అక్కడన్న యువకులు, విద్యార్థులు ఒక బలమైన శక్తిగా రూపొందారు. అప్పటి నుండి మౌలిక వసతుల కోసం పోరాటం, ఆ ప్రాంతంలో జరిగే అన్యాయాలకు వ్యతిరేకంగా అందోళనలు చేయడం మొదలు పెట్టాడు. పోస్ట్ గ్రాండ్యూయేషన్ చదివేందుకు కాక్తియ యూనివర్సిటీకి వెళ్ళిసరికి, యూనివర్సిటీలో ఒక ప్రత్యేక వాతావరణం రాములకు కనిపించింది. నశ్కల్టెట్ ఉద్యమం వల్ గ్రామాల్లో ఉద్యమంలో సష్టపోయిన భూస్వాముల పిల్లలు, పోలీసు ఆఫీసర్ల బంధువుల పిల్లలు, ఇతర లంపెన్ శక్తులతో ఎ.బి.వి.పి. బాగా బలపడి ఉండేది. పోలీసుల సహాయంతో వామపక్ష వ్యతిరేక భావాలున్న అధ్యాపకులు, పరిపాలనా యంత్రాంగం సహాయంతో ఆర్.ఎన్.యు., పి.డి.ఎన్.యు., ఎన్.ఎఫ్.ఐ., ఎ.ఐ.ఎన్.ఎఫ్. విద్యార్థులను వ్యతిరేకించడం, వారిపై భౌతిక దాడులు నిర్వహించడం, పోలీసులకు పూర్తి సహకారాన్ని అందించి వాళ్ళతో జీవుల్లో కూర్చొని వామపక్ష సంస్థల విద్యార్థుల్ని సంఘర్షణకు, విప్పవ రాజకీయ ప్రచారానికి కాక్తియ యూనివర్సిటీ కేంద్ర బిందువయింది. ఎ.బి.వి.పి., ఇతర వామపక్ష సంస్థల విద్యార్థుల్ని పట్టించడమే ఎ.బి.వి.పి తమ పనిగా పెట్టుకుంది. రాజకీయ ఆలోచనల, భావాల సంఘర్షణకు, విప్పవ రాజకీయ ప్రచారానికి కాక్తియ యూనివర్సిటీ కేంద్ర బిందువయింది. ఎ.బి.వి.పి, ఇతర వామపక్ష విద్యార్థి సంఘాలు పరస్పర దాడులకు పొల్పడేవి. వామపక్ష విద్యార్థులపై పోలీసులు చాలానే కేసులు పెట్టారు. ఈ వాతావరణంలో రాములు మంచి విద్యార్థి నాయకుడిగా నిలబడ్డాడు. 1982లో రాములు పులి అంజయ్ కార్యదర్శిగా ఉన్న కాక్తియ యూనివర్సిటీ విద్యార్థి సంఘం

అధ్యక్ష బాధ్యతలను నిర్వహించాడు.

తరచుగా ఆర్.ఎన్.యు., పి.డి.ఎన్. యు సంస్ల మధ్య తలతే వివాదాల్లో చాలా సమస్యలుంతో వ్యవహరిస్తూ మిత్ర పైరుధ్యాల పరిష్కారం కోసం కృషి చేశాడు. యూనివర్సిటీకి చెందిన లెక్కరర్లు వెంకబేశ్వరర్లు, బాలగోపాల్, భాస్కరరావు గార్డులో సామాజిక, రాజకీయ అంశాలపై క్లాసులు నిర్వహించేవాడు. ఈ క్రమంలోనే ఖిలా వరంగల్లో, వరంగల్ పట్టణంలో తిరుగులేని వామపక్ష భావాలు గల నాయకుడిగా ఎదిగాడు. రాములు వేనే ప్రశ్నలకు సిద్ధాంత పరంగా సమాధానం చెప్పులేక ఖిలా వరంగల్ లోని సి.పి.ఎం. నాయకులు రెండుసార్లు ఆయన ఇంటిపై దాడి చేసి విధ్వంసం సృష్టించారు.

సారా కాంట్రాక్టర్ మాగంటి రఫీంద్రనాథ్ చౌదరి అక్రమాలపై పెద్ద పోరాటం నిర్వహించాడు. కాంట్రాక్టరు మనుషులు అన్యాయంగా హత్యచేసి పూడ్చిపెట్టిన యాదగిరి శవాన్ని బయటకు తీసి, న్యాయం కోసం పెద్ద అందోళన నిర్వహించాడు. రెండుసార్లు సారా కాంట్రాక్టరు తాలూకు గూండాలు రాములుపై హత్య ప్రయత్నం చేసారు. ఒకసారి పాపయ్యాపేట చమన్ వద్ద దాడి చేసి, తలకు తీవ్ర గాయాలై రక్తం కారుతుండగా చనిపోయాడనుకుని గూండాలు వెళ్ళిపోయారు. హస్పిటల్లో చేర్చించినా ఆయనకు చికిత్స అందివ్వకూడదని జిల్లా పోలీసులు డాక్టర్లపై వత్తిడి తెచ్చారు. దాన్ని ప్రతిఫలించి మేమంతా రాములును రక్కించుకున్నాం.

రాములు అరెస్టు అయితే ఖిలా వరంగల్ ప్రజలంతా వచ్చి పోలీస్ స్టేషన్ ముందు కూర్చొనేవారు. చాలాసార్లు మట్టాడా, ఇంతెజారగంజ్, మిల్ కాలనీ పోలీసు స్టేషన్ ముంధూ ఇటువంటి దృశ్యాలు చూసాను. కల్లుగీత కార్పుక సంఘంలో పెత్తందారీగా వ్యవహారించే ఆరెళ్ళ బుచ్చయ్య వ్యవహోరాన్ని ఆయన మనుషులు చేస్తున్న అక్రమాలను ప్రశ్నించి, వాళ్ళకు వ్యాతిరేకంగా గొడ కులస్తులను సమీకరించి, సాధారణ కల్లుగీత కార్పుకుడి సంక్లేషమం కోసం సంఘం పారదర్శకంగా, ప్రజాస్వామికంగా పనిచేసే ఆవశ్యకత ఉండని కరపత్రాలు ప్రచారించి, ప్రచారం చేశాడు. సమావేశాలు నిర్వహించాడు. ఈ ప్రయత్నం వల్ల గీత కార్పుక సంఘంలో 60 లక్షల డబ్బు గోల్డ్ మాల్ చేసిన స్వాం బయటపడింది. కొద్ది రోజుల తర్వాత ఈ నాయకుల్ని నిలబెట్టి నక్కలైట్లు పెద్ద ప్రజాకోర్సు కూడా నిర్వహించడం జరిగింది.

ప్రజా జీవితంలో పెద్ద ప్రయోగాలు చేసిన రాములు

రాములు ప్రజా జీవితంలో కూడా చాలా ప్రయోగాలె చేశాడు. అజం జాపీ కార్పుకుల సంఘానికి సలహాదారుడిగా ఉండి కార్పుక హక్కులపై చైతన్యపరుస్తూ యాజమాన్య

నిర్వక్ష్య వైభారిని ఎండగట్టాడు. నిజాం కాలంలో ప్రారంభం అయిన అజం జాహీరిల్లో యంత్రాల ఆధునికరణ ఆవశ్యకత గురించి, తయారైన బట్టను అమృకం చేసే విషయంలో చాలా సూచనలు చేసాడు. ప్రజాసాధ్యమిక వాదులు ప్రజా ప్రతినిధులైతే తప్ప, అనలైన రాజకీయ సంస్కృతి, రాజకీయాల్లో విలువల ఆవశ్యకత ప్రజలకు తెలిపే అవకాశం ఉండదని, కార్బోఫెటర్గా ఎలక్ట్రస్టలో పోటీచేసాడు. వరంగల్లో నిర్వంధం తీవ్రంగా ఉన్న సమయంలో మీటింగ్లు పెట్టి విషయాలు ప్రజలకు చేపే అవకాశం లేకపోవడంతో, అసెంబ్లీ పొర్చుమెంట్ స్థానాలకు పోటీచేసి, ఆ వేదికల్ని వాదుకొని ప్రజల హక్కుల ఉల్లంఘన అంశాలను, పోలీసు దౌర్జన్యాలను గొంతెత్తి నిరసించాడు.

రాములు ఎం.ఫిల్ అయిన తర్వాత కాకతీయ యూనివర్సిటీ లో పి.పొచ్.డి.లో చేరాడు. అంప్రప్రదేశ్ పొరహకులు సంఘం, ప్రథమ మహాసభ 1979 లో వరంగల్లో జరిగి, సంస్థ నిర్మాణాన్ని ఏర్పరచుకోవటం జరిగింది. ఆ సభకు రాములు విద్యార్థిగా హజరైన విషయం నాకు బాగా గుర్తుంది. ఎ.పి.సి.ఎల్.సి. రెండవ మహాసభ 1983లో ఖమ్ముం లో జరిగింది. ఈ సభలోనే బాలగోపాల్ కార్బోదర్శిగా ఎన్నికైనాడు. ప్రారంభంలో వరంగల్ ఎ.పి.సి.ఎల్.సి. యూనిట్లో విద్యార్థులకు సభ్యత్వం ఉండేదికాడు. బాలగోపాల్ రాప్ కార్బోదర్శి అయిన తర్వాత 1984లో వరంగల్ యూనిట్లోకిపరిశేధన విద్యార్థులుగా ఉన్న రాములు, వినాయకరెడ్డి గార్డను సభ్యులుగా చేర్చుకోవడం జరిగింది. జిల్లా యూనిట్లో మాత్రే కలిసి నిజనిర్ధారణ కమిటీల్లో పాల్గొనడం, హక్కుల అంశాలపై పనిచేయడం ప్రారంభించాడు. ఒక సంవత్సరం తరగగానే దాక్టర్ రామనాథం గారు హత్యకు గురైనారు. వరంగల్లో తీవ్ర నిర్వంధం. ఎవరూ మాటల్లాడలేని పరిస్థితి. జిల్లా యూనిట్ పూర్తిగా నిత్యభంగా వుండిపోయింది. ఈ కాలంలో రాములు విద్యార్థి, యువజన, టైత్-కూలీ సంఘాల సమవేశాలకు హజరవడి కార్బోక్రమాల్లో పాల్గొనేవాడు. 1986 నవంబర్ నెలలో, నక్కలైట్లు పెద్దపల్లి డి.ఎన్.పి.ని. ఎన్.పి.సి.ఎల్.సి. హత్య చేసినందుకు ప్రతీకారంగా, కరీంనగరజిల్లా అధ్యక్షుడైన జాపా లక్ష్మిద్రౌల్ని పోలీసులు మళ్ళీ వచ్చి ఇంట్లోంచి బయటకు లాగి చంపిపోయారు. ‘ఈ రెండు సంఘటనలు నన్ను కదిలించివేసాయి.’ అని రాములు నాతో చెప్పాడు. బహుశాల ఈ సంఘటనల తర్వాతనే తాను హక్కుల సంఘంలో చురుకుగా పని చేయాలని నిర్ణయానికి వచ్చినట్టున్నాడు. విషప పార్టీల రాజకీయాలు, కార్బోచరణను రాములు ఎప్పుడూ విమర్శించలేదు, కానీ పార్టీల కార్బోక్రమాలపట్ల అసంతృప్తి మాత్రం వ్యక్తపరిచేవాడు. జిల్లా యూనిట్ కార్బోక్రమాల్లో సభత వచ్చేసరికి జరిగిన సంఘటనపై నిజనిర్ధారణకు ప్రైదరాబాద్ నుండి బాలగోపాల్ లేదా రాప్ కార్బోవర్డ సభ్యులు ఎవరైనా వరంగల్ వచ్చినప్పుడు వాళ్ళతో కలసి కార్బోక్రమాల్లో పాల్గొనేవాడు.

1990 మే నెలలో హన్సుకొండ (వరంగల్) లో పీపుల్స్‌వార్ పార్టీ నేత్తుత్వంలో బిహార్‌యొండమైన రైతుకూలీ మహో సభ జరిగింది. దాదాపు 10 లక్షల మంది ఈ సభకు హోజురైనారు. అతి క్రమశిక్షణతో జరిగిన ఈ సభ, విష్ణువాభిమానుల్లో ప్రజాస్వామిక వాదుల్లో ఉత్సాహాన్ని రేకెత్తించింది. ఈ వాతావరణంలోనే 1990లో నుఱ్చా ప్రభాకర్‌రెడ్డి, బుర్ర రాములు కో-కన్సెప్చన్‌రన్నగా పౌరహక్కుల సంఘం పునరుద్ధరింపబడింది. నేను సలహాదారుడిగా కార్యవర్గంలో వున్నాను. మే నెలలో రైతుకూలీ సంఘం సమావేశానికి అనుమతి ఇచ్చిన ప్రభుత్వం డిసెంబర్ నెల నుండి గ్రామాలలో ప్రజా సంఘాల కార్యక్రమాలపై, నగరంలో విద్యార్థి, యువజన కార్యక్రమాలపై తీవ్ర నిర్వంధాజ్ఞ ప్రవేశపెట్టింది. కొన్ని వందల సంఖ్యలో రైతుల్ని, రైతు-కూలీలని టూడా కేసుల్లో జరికించింది. ఈ నిర్వంధానికి వ్యతిరేకంగా కోర్టులో ప్రభాకర్ రెడ్డి, బయట రాములు విశేషమైన కృషి చేశారు. 1991 డిసెంబర్ నెలలో నుఱ్చా ప్రభాకర్ రెడ్డిని పోలీసులు హత్య చేశారు. మళ్ళీ శేర హకుకల సంఘం గడ్డ రోజులు ఎదుర్కొనువలసి వచ్చింది. నేను డిప్యూటీసెన్ఱపై పైదరాబాద్ వచ్చేసాను. కొంతకాలం మౌనంగా ఉండి రాములు హక్కుల సంఘం కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడం కొంతకాలం మౌనంగా ఉండి రాములు హక్కుల సంఘం కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడం మొదలుపెట్టిందు. 1992లో ఎన్కొంటర్ల సంఖ్య బాగా పెరిగింది. ముఖ్యమంత్రి ఎన్.జనార్ధన్ రెడ్డి హయాంలో దాదాపు 242 మంది ఆ సంవత్సరం ఎన్కొంటర్లో కాల్చివేయబడ్డారు. కోట్ల విజయభాస్కర రెడ్డి కాలంలో కొంచెం తగిన ఎన్కొంటర్లు చంద్రబాబు హయాంలో పరాకాష్టకు చేరాయి. తెలంగాణా అంతా తీవ్రమైన నిర్వంధ పరిస్థితి అమలైంది. ఇటువంటి పరిస్థితిలో రాములు, సర్యంపేటకు చెందిన అడ్వెట్స్ అంబటి ట్రేనివాస్లు పౌరహక్కుల సంఘం కార్యక్రమాలు నిర్వహించేవారు. ఈ కాలంలో కాలేజీలు, యూని అసోసియేషన్సుకు సంబంధించిన సమావేశాల్లో, కులానికి సంబంధించిన సమావేశాల్లో ఎక్కుడ ఏ సమావేశారలు జరగినా రాములు ఆ అవకాశాన్ని తీసుకుని మాట్లాడడం ఒక పనిగా పెట్టుకున్నాడు. మందల స్థాయిలో ఉన్న జూనియర్ కళాశాల వార్డుకోత్సవాలకు ముఖ్య అతిథిగా తప్పనిసరిగా వెళ్ళి ప్రసంగించేవాడు. యూనివర్సిటీలో జరిగే ఆకడమిక్ సమావేశాల్లో కూడ తప్పకుండా పాల్గొని హక్కులు కోణం వినిపించేవాడు, ఈ దశలోనే రాష్ట్రంలో అస్తిత్వ ఉద్యమాలు ఒకస్థాపికగా పెలుగలచికాయి. దాదాపు 16 వెనకబడ్డ కులాలకు చెందిన సంఘాలు సంఘటితమైనాయి. ఇదే సమయంలో ఓ రోజు వీరన్ జనశక్తి పార్టీలో భారతదేశంలో కులం సమస్యపై సిద్ధాంత చర్చ లేవదీసి, కుల పోరాటమే ప్రాధాన్యమని, ఆ దివశగా కార్యచరణకు పూనుకున్నాడు. వీటన్నింటిలో రములు చాలా ఆసక్తిగా పాల్గొంటూ, ర్యాఫింసను, పోలీసుల అక్రత్యాలను నిర్భయంగా బహిర్భూత పరచడంతో పోలీసులు

రాములుపై బెదిరింపు చర్యలక పాల్వడటం మొదలు పెట్టారు.

1992లో ఎకనామిక్స్ విభాగంలో లెక్కర్ ఉద్యోగంలో చేరాడు. ఖిలా వరంగల్ నుండి కాకతీయ యూనివర్సిటీకి స్థాటర్స్‌పై రావడమే పోలీసుల బెదిరింపుల నేపథ్యంలో పెద్ద ఇబ్బందిగా తయారైంది. ఉద్యోగంలో చాలా జూనియర్ అయినప్పటికి, నిబంధనలను ఉల్లంఘించి, ట్రేయాఫిలాషుల విజ్ఞప్తి మేరకు రాములు కుటుంబానికి యూనివర్సిటీ అధికార్య క్యాంపస్‌లో నివసించడానికి క్యార్పర్ కేటాయించడం జరిగింది. అయినా తీరిక ఉన్న రోజుల్లో, పండగలకు తప్పకుండా ఖిలా వరంగల్ వెళ్ళాడు. సమస్యల విషయంలో జరిగే పంచాయితీలకు తప్పనిసరిగా వెళ్ళి అక్కడి ప్రజలతో సంబంధాలు కొనసాగించాడు. రోజు రోజుకు రాములుపై పోలీసుల బెదిరింపు చర్యలు పెరిగాయి. పోలీసుల నుండి కొన్సిస్టార్స్ నేరుగా, అనేక సందర్భాలలో గ్రీన్‌టైగర్స్, కోల్రాస్ అనే సంస్కర పేరుతో బెదిరింపు ఫోన్ కాల్స్ వస్తుండేవి. ఒక సందర్భంలో హన్స్కొండలో కోర్టు దగ్గర ఒక సబ్ ఇన్‌స్పెక్టర్‌తో భౌతిక ఘర్షణ జరిగి, తోపులాట కూడా జరిగింది. 1996లో జాకరం దగ్గర, నక్కలైట్లు పేల్చిన ల్యాండ్‌మైన్ సంఘటనలో 11 మంది పోలీసులు మృతి చెందారు. పోలీసులు వరంగల్లో బీభత్తం స్థిరించారు. రాములును, శ్రీనివాస్‌ను చంపుతామని బహిరంగంగా ప్రకటనలు చేసి బెదిరించారు. అయినా రాములు భయపడలేదు. కన్నబిరాన్ గారు ఈ విషయంలో ప్రైకోర్స్‌లో పిటిపస్ వేయగా, ప్రైకోర్స్ వాళ్ళిద్దరికి రక్షణ కల్పించాలని ప్రభుత్వానికి ఆదేశాలు జారీచేసింది. జిల్లా యంత్రాంగం వాళ్ళకు గన్మెన్లను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ ఏర్పాటు ఇష్టం లేకున్నా కన్నబిరాన్ గారి ఒత్తిడివల్ల అంగీకరించి కొంతకాలం తర్వాత గన్మెన్ల పద్ధతిని కోర్సు ద్వారా రద్దు చేయించుకున్నాడు. 1996లో పౌరహక్కుల సంఘంలో హక్కుల తాత్క్షిక దృక్పథం, ఇతర మాలిక అంశాలపై చర్చ ప్రారంభం అయింది. విషప పార్టీల దృక్పథం, కార్బోవరణ చాలా దగ్గరగా పరిశీలించడం వలన ఏర్పడ్డ అసంతృప్తి వెలుగులో రాములు హక్కుల తాత్క్షిక దృక్పథం భిన్నమైన హక్కుల కోణాలపై శ్రద్ధగా అధ్యయనం చేయడం, చర్చించడం మొదలుపెట్టాడు. బుద్ధిదు, పూలే, అంబేద్కర్, నారాయణగురు ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంతాల వెలుగులో సమాజాన్ని, సమాజంలోని వ్యవస్థలను క్షణింగా అధ్యయనం చేస్తూ పరిశీలించడం మొదలు పెట్టాడు. ఇదే ఆలోచన వెలుగులో పౌరహక్కుల సంఘంలో బిలమైన తాత్క్షిక ధోరణాలను ముందుపెట్టే ప్రయత్నంలో భాగస్వామీనాడు.

1998లో హక్కుల తాత్క్షిక ధోరణి, హక్కుల సంఘం కార్బోవరన విషయంలో ఖచ్చితమైన అభిప్రాయాలతో ఎ.పి.సి.ఎల్.సి. నుండి బయటకు వచ్చి మేము కొండరం మానవహక్కుల వేదికను ప్రారంభించడం జరిగింది. విలువలకు ప్రాధాన్యత, విశాలమైన ఎజెండా, తనాడైన అవగాహనతో స్వతంత్రంగా కార్బోవరను పెట్టుకున్న మానవహక్కుల

వేదిక రాములు ఆలోచనలకు పదునుపెట్టి పరిపక్వత వైపు నడిపించింది. సంస్కారమాల్లో లభించిన ఏ అవకాశాన్ని, సందర్భాన్ని పదులుకోలేదు. రాష్ట్రం బయట విప్రతంగా నిజనిర్ధారణ కమిటీలో పాల్గొన్నాడు. వెళ్లిన చోట్లలో త్రద్ధతో పరిస్థితుల్ని, ప్రజల ఆకాంక్షలను అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నం చేశాడు. వివిధ అంశాలపై అధ్యయనం చేయడం ప్రారంభించాడు. అంబేద్కర్, పూలే ఆలోచనా విధానాన్ని ప్రచారం చేయడానికి ఒక సంస్కరు ఏర్పాటు చేయడానికి కృషి చేసాడు. రాష్ట్రంలో అభివృద్ధి పేరుతో జరుగుతున్న విధ్వంసాన్ని చూడటం వెనుదలుపెట్టాడు. తాను అర్థం చేసుకున్నది, తాను చెప్పడలచుకున్నది, సాధారణ ప్రజలకు వాళ్ళ భాషలోనే చెప్పడం ఒక పనిగా పెట్టుకున్నాడు. సింగరేణి ఓపెన్కాస్ట్ బోగ్గు గనుల విధ్వంసం, సోంపేట, కాకరపల్లి ప్రజల ఆకాంక్షలు, కోస్టర్ కారిడార్ విధ్వంస వైనాన్ని ప్రజలకు అర్థమయ్యేటట్టు తెలిపి, వాళ్ళ అభిమానాన్ని చూరగొన్నాడు. తెలంగాణా ఉద్యమ నిర్వహణ విషయంలో తీవ్రమైన అభ్యంతరాలు వ్యక్తపరిచాడు. ప్రజల ఆకాంక్షల్లోంచి పెల్లుబికిన ఉద్యమంలో ప్రజాస్వామిక విలువల్ని పక్కనపెట్టి, బాయకత్వం పెత్తందారీ పోకడలతో వ్యవహిస్తున్నదని, ఇది సరైన ధోరణి కాదని తీవ్రంగా నిరసించేవాడు. అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా విలువలు గల నిజమైన తెలంగాణా ప్రజల ఉద్యమ ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పే ప్రయత్నం చేశాడు.

కృంగదీసిన బాలగోపాల్ మరణం

మానవ హక్కుల వేదిక తన కృషితో విశాలమైన అజెండాతో ముందుకు పోతున్న తరుణంలో తన గురువు, సహచరుడు బాలగోపాల్ మరణం రాములను కృంగదీసింది. దైర్యంతో ఆశయసాధన ప్రయాణంలో ఉండగా భార్య స్వరూప తీవ్ర అస్వస్థతకు గురైంది. ఆమె ఆరోగ్యం పట్టించుకుంటూ, హస్పిటల్ల చుట్టూ తిరుగుతూ తన లోపల రగులుతున్న క్యాస్పర్సను కనుకోపడంలో ఆలస్యం అయి తనువు చాలించాడు. నేను ముందు చెప్పినట్టుగా బాల్యం నుండి మరణం వరకు రాములు ఆలోచన పరిణితి కోసం ఆయన చేసిన కృషి, ఆయన పట్టుదల మనకు కనబడుతుంది. మానవహక్కుల వేదిక ఇంకా ముందుకు పోతున్న తరుణంలో, సంస్కారాన్ని తీవ్రమైన విషాదాలకు గురికావడం మామూలు విషయం కాదు. కానీ మరణించిన కార్యకర్తలు చూపిన దీక్ష, పట్టుదల, ఆశయ సాధన కోసం వారు చేసిన ప్రయత్నాలను కొనసాగించడమే మన కర్తవ్యం.

- ఎన్. జీవన్ కుమార్

అధ్యక్షుడు, మానవ హక్కుల వేదిక

హక్కుల బాటసారి

తెలంగాణ పాలపిట్ట రాములు

ఆయన తెలంగాణ పాలపిట్ట
మానవ హక్కుల కోడికూత
ఆయనాక హక్కుల పారం
ధైర్య వచనం, హక్కుల కవచం

కాలానికి కంటి పాపలా
కావలి కాయటం
ప్రేమ విత్తనాలను సల్లుకుంటూ
విలువల పంటలు వండించి
అందరికీ పంచి పెట్టడం
అన్ని జయించిన బుర్రలే
బుర్రా రాములే చేస్తాడు.

అందరూ స్వేచ్ఛ కావాలనే వారే
స్వేచ్ఛను ఆవాహన చేసుకోవటానికి ఇష్టపడరు
స్వేచ్ఛంటే ఒక బాధ్యత, ఒక బరువు
ఆ బరువు బాధ్యతల్ని ఇష్టంగా
నెత్తికెత్తుకున్నవాడు రాములు
బుర్రా రాములంటే స్వేచ్ఛాపర్వం

అణచివేతల్ని మనసులో ఎదిరిస్తారు
లాటి తూటాల్ని చూస్తే నిలువలేరు
రాజ్యం గల్లాని బుర్రా రాములే పట్టుకుంటారు
ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాపాడేందుకు

మనందరి కోసం సంచరించిన సంచారి
ఉక్కపోతలతో ఉడికిపోతున్న సమాజం
సల్లగాలిలా రాములు ఎప్పుడొస్తాడని ఎదురుచూసింది
కంచం మెతుకుల అమ్మ భాష రాములు
నీడను, నేలను కోల్పోయి దిక్కు తోచనప్పుడు
మానవ హక్కులుగా పొడుచుకొచ్చినోడు

నాకయన

అంబేద్కర్ చూపుడు వేలులాగా
విరగకాసిన పూలే ఆలోచనల్లాగా
మా సీతారం అన్నట్లు
నడుస్తున్న లెనిన్లాగా కనిపించాడు

నిలబడలేని, కలబడలేని
ప్రత్నను గురిపెట్టలేని
ఎందరెందరికో గొంతునిచ్చి అరిచినవాడు

హక్కుల రెక్కులు ధరించి
చంటిపిల్లలాంటి మనందర్శి
తల్లి కోడిలా కాపాడిన
ఓ మానవీయ మూర్తి
రాములూ! నిన్ను కనటానికి
కాలంపురిటి నొప్పులు పదాల్చిందే

- జూలూరి గౌరిశంకర్

26.05.2011

వార్త

హక్కుల నేత బుర్రా అస్తమయం

మానవ హక్కుల నేత ప్రాఫెసర్ బుర్రా రాములు శనివారం వరంగల్లో మరణించారు. గత కొంత కాలంగా ఆయన మూత్రపిండాలకు సంబంధించి క్యాన్సర్తో బాధపడుతున్నారు. ఖిల్లా వరంగల్లో 1954 అక్టోబర్ 7న జన్మించిన ఆయన స్థానికంగానే చదువుకున్నారు. కాకతీయ యూనివర్సిటీలో పీపోచ్చి చేశారు. తర్వాత కేయూలోనే ప్రాఫెసర్గా, అర్థశాస్త్రం విభాగాధిపతిగా పనిచేశారు. బాలగోపాల్, హరగోపాల్, కస్తూబీరన్ తదితరులతో కలిసి పనిచేశారు. 2009 అక్టోబర్లో బాలగోపాల్ మరణించినప్పుడు ఆయన చిత్రికి రాములు నిప్పంచించారు. నకిలీ ఎదురుకాల్పులు, హక్కుల ఉల్లంఘన జరిగినప్పుడు నిజనిర్ధారణ కమిటీలో సభ్యుడిగా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా పర్యచించారు. పోర హక్కులకు భంగం వాటిల్లినప్పుడు వినపడే గొంతుల్లో.. బాలగోపాల్ది మొదటిదైతే, రాములుడి తర్వాతి స్థానమని ఆయన అభిమానులు, హక్కుల సంఘాల కార్యకర్తలు చెప్పుకుంటారు. రాములుకు భార్య స్వరూప, ఇద్దరు కుమార్తెలు రణ, జన ఉన్నారు. తమ్ముడు బుర్రా రమేష్ ఎన్సీకుఅర్టీ (భోపాల్)లో ప్రాఫెసర్గా పనిచేస్తున్నారు. శనివారం ఆయన భోతిక కాయూన్ని కేయూ పరిపాలనా విభాగం దగ్గర ఉంచి కేయూ అధికార, అనధికార ప్రముఖులు నివాళులు అర్పించారు. ఆదివారం ఉదయం ఖిల్లా వరంగల్ పడమట కోటలో అంత్యక్రియలు నిర్వహించనున్నట్లు ఆయన కుటుంబ సభ్యులు తెలిపారు. బుర్రా రాములు మృతిపట్ల రాష్ట్ర మంత్రులు పొన్నాల లక్ష్మీయ్, బస్వరాజు సారయ్ ఓ ప్రకటనలో సంతాపం వ్యక్తం చేశారు. తెలంగాణ ఐకాన్ ఛైర్మన్ కోదండరాం, తెరాన అధ్యక్షుడు కేసీఆర్, సినీ దర్శకుడు శంకర్, ప్రజా ఉద్యమాల జాతీయ వేదిక (ఎన్విపీఎం) కన్వీనర్ రామకృష్ణంరాజు కూడా సంతాపం తెలిపారు.

ఈనాడు

15.05.2011

మానవ హక్కుల నేత బుర్ర రాములు ఇక లేరు

ప్రముఖ మానవ హక్కుల నేత, రచయిత ప్రొఫెసర్ బుర్ర రాములు శనివారం హన్సుకోండలో అనారోగ్యంతో మృతి చెందారు. గత మూడు దశాబ్దాలుగా సామాన్యాల హక్కుల పరిరక్షణ కోసం నిత్యం శ్రమించి రాష్ట్రస్థాయిలో గుర్తింపు తెచ్చుకున్న రాములు మానవ హక్కుల వేదిక రాష్ట్ర కన్సైనరీగా పని చేశారు. గత రెండు నెలలుగా క్యాన్సర్ వ్యాధితో భాధపడుతున్న రాములు చికిత్స పొందుతూ మరణించారు.

నగరంలోని ఖిలా వరంగల్కు చెందిన రాములు 1954లో జన్మించారు. 1991లో కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్గా చేరి విద్యార్థులకు మెరుగైన సేవలందించారు. గత 35 సంవత్సరాలుగా మానవ హక్కుల కోసం పనిచేస్తున్న రాములుకు ఇద్దరు కుమార్తెలు ఉన్నారు. సమాజంలో రాజ్య హింసకు వ్యతిరేకంగా గళం విప్పి ప్రభుత్వంతో పోరాడిన రాములుకు బూటుకపు ఎన్కోంటర్ల బారి నుంచి వందలాది మందిని కాపాడిన ఘనత దక్కింది.

పోలీసుల బూటుకపు ఎన్కోంటర్లో బలైన విష్టవకారులకు మడ్డతుగా ఆయన వాస్తవాలను వెలికితీయాలని డిమాండ్ చేస్తూ ప్రభుత్వంతో పోరాడారు. నిజనిర్ధారణ కమిటీలు ఏర్పాటు చేసి సహచర సభ్యులతో ఎన్కోంటర్ జరిగిన ప్రదేశాలకు సైతం వెళ్లి అక్కడి ప్రజల అభిప్రాయాలను సేకరించి వాస్తవాలను ప్రపంచానికి ఎలిగెత్తి చాటి చెప్పారు. బెదిరింపులను లెక్కచేయక వెనుకడుగు వేయకుండా తన జీవితాన్ని హక్కుల ఉద్ధమానికి అంకితం చేశారు. ప్రభుత్వాల తప్పులను ప్రజా క్లీతంతో పాటు కోర్టులలో సవాల్ చేసి వలు విజయాలు సాధించిన ఘనత ఆయనకు ఉంది. రాములు మృతితో జిల్లా ప్రజలు, ఆయన పని చేసిన కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులు, అభిమానులు శోకసముద్రంలో మునిగిపోయారు. బుర్ర రాములు మృతిపై టీఆర్ఎస్ అధినేత కేసిఆర్, గద్దర్, వరవరరావు, రాష్ట్ర మంత్రులు పొన్నాల లక్ష్మీయ్, బస్వరాజు సారయ్యలు సంతాపం ప్రకటించారు. బుర్ర రాములు అంత్యక్రియలు ఆదివారుం ఆయన స్వస్థలమైన ఖిలా వరంగల్లో జరగనున్నాయి.

15.05.2011, ఆంధ్రప్రదీప

మూగబోయిన ‘ఉద్యమ’ గొంతుక ప్రాఫెసర్ బుర్రా రాములు మృతి

హక్కుల కోసం మూడున్నర దశాబ్దాలపాటు అలుపెరుగకుండా వినిపిస్తున్న ఆ గొంతు మూగబోయింది. మానవ హక్కుల వేదిక రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షుడు, కేయూ ప్రాఫెసర్ డాక్టర్ బుర్రా రాములు (57) కేస్చర్ట్ బాధపడుతూ హన్కొండలోని ఓ ప్రైవేటు అస్పుత్రిలో శనివారం తుదిశ్యాస విడిచారు. రాములుకు భార్య స్పృరూప, ఇంద్రరు కుమార్తెలు రణ, జన ఉన్నారు. వరంగల్ నగరంలోని పడమరకోటలో 10 జూన్ 1954న రాములు సామాన్య కుటుంబంలో జన్మించారు. ప్రాధమిక విద్య నుంచి ఉన్నత స్థాయి విద్య వరకు వరంగల్లో చదివారు. చదివిన యూనివరిటీ లోనే 1991లో ఎకనమిక్స్ లెక్చర్స్‌గా చేరారు. ప్రస్తుతం ప్రాఫెసర్గా పనిచేస్తున్నారు. విద్యార్థి దశ నుంచే రాములు ప్రగతిశీల భావాలు కలిగి ఉండేవారు. 1969లో జరిగిన తెలంగాణ ఉద్యమంలో సాధారణ విద్యార్థిగా పాల్గొన్నారు. 1977 ఎమస్టేషన్ చీకటి రోజుల్లో నిర్బంధాన్ని కళ్యాచా చూసిన ఆయన ఆ తర్వాత విష్వవ విద్యార్థి ఉద్యమం వైపు ఆకర్షితులయ్యారు. పీడిఎస్యులో చురుకైన నాయకునిగా పనిచేశాడు. 1980లో అప్పటి ఎల్డిఎఫ్ శ్యాసన్ నుంచి పీడిఎస్యు పక్కాన యూనివరిటీ ఆధ్యక్షుడిగా పనిచేశారు. ఈ శ్యాసన్ లోనే ప్రధాన కార్యదర్శిగా పీపుల్స్‌వార్ రాష్ట్ర కార్యదర్శిగా పనిచేసి ఎన్కొంటర్లో మృతిచెందిన పులి అంజయ్ ఉన్నారు. విష్వవ విద్యార్థి ఉద్యమానికి కోటగా ఉన్న కాకతీయ యూనివరిటీలో వీరి హాయాం బలమైన ఉద్యమానికి కేంద్రంగా నిలిచింది. విద్యార్థి ఉద్యమం తర్వాత సాగిన అనేక ప్రజా ఉద్యమాలతో ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా రాములుకు అనుబంధం ఉంది. అజాంబాహి మిల్లు కార్బూకుల పోరాటంతో పాటు తదుపరి సీపీఎ (ఎంఎల్) విమోచన, తదుపరి జరిగిన పరిజామాల్లో జనశక్తి రాజకీయాల వైపు మొగ్గు చూపారు. 1991లో జనశక్తి పార్టీ పక్కాన వరంగల్ ఎంపీగా పోటీ చేసి ఓడిపోయారు. విద్యార్థి దశ నుంచి హక్కుల ఉద్యమం వైపు ప్రత్యేక మమకారాన్ని పెంచుకున్న రాములు పౌరహక్కుల సంఘంలో క్రియాశీల సభ్యునిగా కొనసాగుతూ వచ్చారు. 1990 దశకం తర్వాత హక్కుల ఉద్యమం వైపు పూర్తిగా దృష్టి కేంద్రికరించారు. వరంగల్ జిల్లాలో విష్వవ్యౌధమం వెల్లువెత్తిన కాలంలో, ఎన్కొంటర్లు విచ్చులవిడిగా సాగిన ఆ కాలంలో హక్కులకు కొత్త గొంతుకయ్యారు. విష్వవ

పార్టీ నేతలే కాకుండా, హక్కుల నేతలు సైతం పోలీసులకు టార్డెట్ అయినప్పటికీ ఆయన ఎప్పుడు వెనుకంజ వేయలేదు. కేయూలోనే ప్రిఫెసర్గా ఉన్న బాలగోపాల్తో క్రమంగా సాన్నిహిత్యం పెరిగింది. ఈ క్రమంలోనే 1996లో శారహక్కుల సంఘం నుంచి మానవహక్కుల వేదికగా ఆవిర్భవించడంలో బాలగోపాల్తో పాటు రాములుది ప్రధానమైన పాత. 2006లో జరిగిన మానవహక్కుల వేదిక తొలి మహాసభలో రాములు రాష్ట్ర అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికయ్యారు. తదుపరి రాజ్యమీంసతో పాటు ప్రతిహింసనూ ప్రశ్నిస్తూ వచ్చారు. ఈ క్రమంలో దళితులు, గిరిజనులు, మహిళల హక్కుల కోసం ముందున్నారు. ఎక్కడ అన్యాయం జరిగితే అక్కడికి నిజనిర్ధారణ కమిటీగా వెళ్లి విషయాలు సేకరించి ప్రపంచానికి తెలియజేయడంలో ముందుండేవారు. ఈ క్రమంలో అక్రమ కేసులు, అరెస్టులు, పెదిరింపులు అనేకం ఎదురొచ్చారు. తొలినుంచి తెలంగాణవాదిగా ఉన్న రాములు ఈ దశాభ్యాస ఉద్యమంలో తన గౌంతును వినిపిస్తూ వచ్చారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు అనేది ఇక్కడ ప్రజల ప్రజాస్వామిక హక్కుగా పేర్కొంటూ చైతన్యపరిచేవారు. ప్రత్యేక కార్యాచరణలో క్రియాశీలక పాత నిర్వహించారు.

నేడు అంత్యక్రియలు

రాములు అంత్యక్రియలు ఆదివారం ఖిల్లా వరంగల్లో జరపనున్నట్టు కుటుంబ సభ్యులు తెలిపారు.

25.05.2011,

సాక్షి

ఉద్యమ లోకానికి తీరని లోటు: తెలంగాణ రచయితల వేదిక

ప్రాదరాబాద్: మానవ హక్కుల ఉద్యమం, తెలంగాణ ఉద్యమంలో కీలకపాత పోవిస్తున్న బుర్రా రాములు మరణం ఉద్యమ లోకానికి తీరని లోటని తెలంగాణ రచయితల వేదిక అధ్యక్షుడు జాకంటి జగన్నాథం, కార్యదర్శి జాలూరి గారీశంకర్లు పేర్కొన్నారు.

మానవ హక్కుల నేత, రైతుకూలీ, ఆదివాసీ ఉద్యమాల స్నేహితుడు బుర్రా రాములు ఎప్పటికీ అమరుడేనని రైతు కూలీ సంఘం అధ్యక్షురాలు రూస్సీ, ప్రధాన కార్యదర్శి కే.కోటయ్యలు అన్నారు.

కరపత్రం

నేడు, రేపు బుర్రా రాములు స్వారక చర్చావేదిక

కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో డాక్టర్ బుర్రా రాములు స్వారక చర్చా వేదికను శుక్ర, శనివారాల్లో నిర్వహించనున్నారు. మహాత్మా జ్యోతిరావుపూర్వే ఆకాదమీ ఆఫ్ బీసీ దెవలప్పెంట్ అండ్ ఎంపవర్మెంట్, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం బీసీ టీచర్స్ అససియేషన్ సంయుక్త అధ్యయంలో ఈ చర్చా వేదికను నిర్వహించనున్నారు. దీనిపై నిర్వాహకులు గురువారం ఒక ప్రకటన చేశారు. కులం, రాజకీయాలు, అధికారం, అభివృద్ధి అనే అంశంపై రెండు రోజులపాటు కేయూ సెనెట్పసోల్స్ ఉదయం 10 గంటల నుంచి సాయంత్రం ఐదు గంటల వరకు ఈ చర్చా కార్యక్రమం జరగనుంది. కార్యక్రమానికి ముఖ్య పక్తలుగా కాకి మాధవరావు, కత్తి పద్మారావు, బొబ్బా తారకం, ప్రాఘసర్ కండ అయిలయ్య, బీవెన్ రాములు, సాంబశివరావు, నారగోని, జాపాద్ అలీభాన్, ఆర్ కృష్ణయ్య, మంద కృష్ణ మాదిగ, కె కొండలరావు, పీఎల్ విశ్వేశ్వరరావు, ప్రాఘసర్లు ఈ తిరుమలి, ఎన్ సింహాద్రి, కె శ్రీనివాస్, వెంకటేశ్వర్లు, సీహాచ్బాలరాములు, రవీందర్, బుర్రా రమేష్, అల్లం నారాయణ, జూలూరి గౌరీ శంకర్, వి ప్రకాశ్, జీవన్, వైకే, కె జయప్రసాద్, డాక్టర్ వినయ్కుమార్, డాక్టర్ గోపీనాథ్, బీసీ టైమ్స్ సూర్యారావు, బీసీ మీడియా పురుషోత్తం, జిలుకర శ్రీనివాస్, కేజీ సుభద్ర, గోగు శ్యామల, అనిశెట్టి రజిత, మచ్చ ప్రభాకర్, మహమ్మద్ రియాజ్, జ్ఞానేశ్వర్, కోప్రా, రాజురాంయాదవ్ పాల్గొనున్నారు. దీనికి అందరూ ఆహోనితులే అని నిర్వాహకులు ప్రకటించారు.

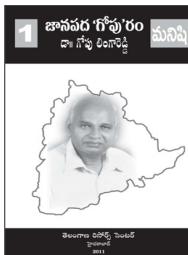
నమస్తే తెలంగాణ

17.01.2011

ತೆಲಂಗಾಣ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಸೆಂಟರ್ 2011 ಲೋ ಪ್ರಮುಖಿಂಚಿನ ಸಂಕಲನಾಲು

విలువలు

తెలంగాణ ఉద్యమ సంకలనం

శి.ఆర్.పి.
వర్ష
TRC CHARCHAA

FORUM

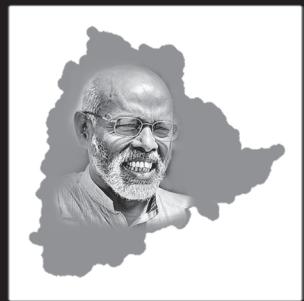
FORUM FOR SUSTAINABLE

"CHANDRAM" 490, 11th Street, Himayathnagar.

తెలంగాణలోని సహజ వనరులు, పరిత్రమలు, గ్రామాలు, పట్టణాలు, పర్వతరణం, వ్యవసాయం, ఉపాధి, నదులు, చెరువులు, అడవులు, నీరు, భూమి హక్కులు, భూ వినియోగములను సుస్థిర పరుచకోవడం బాధితగా తీసుకుని ఫోర్మెండ్ ఫర్స్ సెసియునబుల్ తెలంగాణ పర్వతరణ సంఘాలు, ప్రకుల్లతే కలిసి పనిచేసుంది.

అక్షరాలను కలిపితే పదమౌతుంది; జనాన్ని కలిపితే
ఒక మహోనబ్ అవుతుంది; పదాలను కలిపితే
వాక్యమౌతుంది; జనం కదిలితే ఒక ఊరేగింపొతుంది;
వాక్యాలను కలిపితే భావమౌతుంది; అణిచివేత
నెదిరిస్తే ఒక బుర్రా రాములోతాడు

- జూకంటి జగన్నాథం

కాకటీయ కత్తికి
సమృక్త సారక్క
దేవుతైండ్లు -

నిజాం రజాకార్లకు
కొమురయ్య మొగిలయ్య
అమరులైండ్లు

తెలంగాణ ఆర్తికి
కాళోజీ జనార్థన్
పోరుతైండ్లు

రాజ్యంగపు తూటాలకు
రామనాథం ప్రభాకర్లు
స్వేచ్ఛ గీతైండ్లు

పాలకుల ద్రోషాలకు
ఓరుగల్లు పల్లెలు
పోరుగల్లెనవి

నేటి పోరగాండ్లు
రేపటి పోరుగాండ్లె
మానవీయతకు గుర్తులోతారు...

- ప్రో॥ బుర్రా రాములు (కవితా వార్షిక 2004)

TELANGANA RESOURCE CENTRE

"CHANDRAM", 490, St. No. 11, Himayatnagar, Hyderabad-500 029.

email: trchyd@gmail.com; website: www.telanganaresourcecentre.org